UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Index Baldi Pervsini. I. V. D. In prælectiones in totum Codicem Iustinianeum locupletißimus

... In Primvm Codicis Praelectiones / Annotarunt, Alexander Imol. Celsus, Barbatias, Philippus Decius. Matthævs Antonianvs Recensvi

Baldus

Lugduni, M.D.LXI.

Usufructu.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96035

Visual Library

ra rei ſibi non patrocinatur ipſo iure: vt.ff.de condi.fur.l.ſiue.§.tandiu. ꝛ.l.ad eo.ꝛ plene.not.per. Pet.ꝛ Cyn.in.l.j.§.de ali.iudi.mu.cau.fac. ergo in.l.ſi poſt acceptū. qualitas dominij agētis.ſ.de directo dominio migrat in vtile dominiū: tamē nō propterea requitur noua petitio: quia fingitur idem dominiū numero ꝛ ſpem: licet differat in qualitate. ſimile ff.de here.inſti.l.iij.§.qui fideicōmiſſam. Item qꝛ illud vtile dominium ſubrogatur loco directi: ideo non eſt neceſſaria alia inſtantia: vt.l.ꝙꝙ. §.Iul.de aqua.plu.ar.ꝛ.videas.ibi Dy.

Lex vigeſimaſeptima.

Seruum. Titulus ſine traditione non eſt cauſa tranſferendi dominij.h.d.

Lex vigeſimaoctaua.

Res alienas. Non curamus de iure poſſeſſorio ſi non conſtat de iure petitorio. h.d. vide hic quod not.per.Cyn.j.de ſer.fugi.l.cum ſeruum quiſpiam.ꝛ per gloſſ.de condi.inde.l.indebi.§.ſed ꝛ ſi num. mi.ſi minus.ꝛ hec ſufficiant in hoc titulo.

De vſufructu. Rubrica.

1 Dominium an ſit dare in vſufructu.
2 Miniſterium ſeruorum, an ſit ſeruitus.
3 Penſio conſtituta, puta de corbe frumenti recipiēda quolibet anno de aliquo fundo, an ſit ſeruitus.

Sl. cōtinuat rubricam ad precedētia hoc modo. Dictū eſt.§.de dñio rerum corporaliū: ſequebaꝛ videre de dñio rerū incorporaliū.i.de dñio vſuſfructus, ꝛ ſeruitutū perſonaliū: ꝛ ideo poniꝛ rubrica iſta. ꝛ de dñio
1 ſeruitutū realium poniꝛ rubrica ſequēs. de ſerui.ꝛ aqua. † Aduertatis. eſt ne vera iſta opi.qd in vſuf.ſit dare dñium, gl.ꝙ ſic. Sed iſtud videtur oppoſitū in ſubiecto: qꝛ vſuſfruct⁹ ꝛ dñium ſunt oppoſita: vt.ff.eo. l.qd noſtrū.§.fi.ff.ſi vſuſfructus pe.l.vti frui.in fi.ꝛ.ff.de vſuſfru.leg.l.j. ꝛ hoc apparet ex diffinitione vſuſfructus: qꝛ vſuſfr. eſt ius vtendi fruēdi alienis reb⁹, ſalua rerū ſubſtātia: vt.ff.eo.l.j. Rñ. ꝙ gl.bene dt nam aut loquiꝛ de dñio rei. ꝛ iſtud penes vſufructuariū eſſe non poteſt: qꝛ formaliter diſtinguūtur: qꝛ aut loquiꝛ de dñio ipſius iuris vſufructus: tunc dico qd vſufructuari⁹ hꝫ ſui iuris dñium: vt.ff.ſi vſuf.pe.l.qui vſumfructum. qd apparet: qꝛ in rē actio daꝛ vſufructuario, que nō datur niſi dño: vt.d. l.vti frui, in prin.ſm Guil.ꝛ not. ꝙ iſta actio appellaꝛ confeſſoria: vt inſti.de actio.§.eque.ꝛ.ff.ſi ſerui.vēd.l.loci corp⁹.§.in cōfeſſoria. Quid ergo dicemus in dñio aliorū iurium incorporalium: puta in dñio iuriſdictionis, in iure preſentādi, qd cōpetit patrono eccleſie, ꝛ ſimilibus. Rñ. iſta iura nō ſunt proprie ſeruitutes: qꝛ non habēt ex oppoſito cōtrariam proprietatē a qua formaliter diſtinguanꝛ: ſed ſunt quaſi ſeruitutes, ſiue ad ſimilitudinē ſeruitutum. ꝛ ideo cōpetit quaſi confeſſoria cōtra impe
2 dientes, ſm Inn.in multis locis. † Sꝫ iuxta hoc quero. rubrica noſtra loquiꝛ de miniſterio ſeruorū: quero, nūquid iſta ſit ſeruit⁹. quidā dicunt ꝙ eſt ſeruit⁹ perſonalis. Alij dicūt ꝙ eſt ſeruit⁹ realis. Tertij dicunt qd eſt quoddā ius. qd in facto cōſiſtit: vñ non eſt proprie ſeruitus. ꝛ hoc tꝫ Pe. vt aūt intelligas, ſcire debes ꝙ ſeruit⁹ realis eſt illa que debeꝛ a re perſone, ius vero pſonale eſt quedā obligatio pſonalis, ſeu quoddam debitū qd debeꝛ a perſona perſone miniſteriū autē ſeruorū vꝛ poti⁹ in huiuſmodi obligatione cōſiſtere quā in eo qd ille cui debeꝛ miniſterium habet aliquod ius reale, vnde cōtra impedientē nō dareꝛ cōfeſſoria: ſed bene poſſet agi iniuriarum. arg.ff.de actio.empt.l.qui pendentem.
3 † Tertio queriꝛ. Tu conſtituiſti[a] mihi ꝙ ex fundo tuo poſſim percia pere quolibet anno vnū corbem frumēti: nūquid iſta eſt ſeruitus? Pet. dicit ꝙ eſt innominata ſeruitus ex qua oritur cōfeſſoria, etiā cōtra tertium impedientē: vt.ff.de annu.le.l.mela.§.vl.gl.dt contra.ff.de ſer.ruſti.predi.l.pecoris.ꝛ.ff.de vſufr.l.ſi quis binas. per.l.vt pomū.ff.de ſer. bene concedo ꝙ quedam ſunt ſeruitutes innominate: vt not.ff.de ſer. vrba.pred.l.j.ꝛ.ij. tamen iſta non eſt de illis: qꝛ hec confeſſio magis reſpicit obligationē perſone quām ſeruitutem: vt.ff.de dona.l.qui ſaxum. ff.de dolo.l.ſi cum mihi.ff.de preſcrip.verſi.l.permiſiſti.ꝛ.d.l.qui pendentem.ꝛ adde hic.l.venditor.in princ.ff.communia prediorum.ꝛ.l.qui aliena.§.fin.ff.de nego.geſto.vbi ponitur qualiter in ſeruitutibus realibus formetur ſententia ꝛc.

1 Nomina debitorum, an contineantur in legato vſuſfructus.
2 Teſtator ſi legat vſumfructum vxori ſue, an debeat habere vſumfructū gabellarum, quas tenebat maritus eius.
3 Vſuſfructus nomen, ponitur proprie, ꝛ improprie.
4 Et facit hoc ad plures queſtiones, que ponuntur hic per ordinem.5.6.
7 Cautio fructuaria, non poteſt remitti.
10 Que autem ſit ratio, vide nu.8.9.
11 An autem teſtator poſſit damnare heredem, vt recipiat aliquem pauperem iſti fideiuſſorem.
12 An autem teſtator poſſit remittere cautionē, ſi conſtituat alicui vſumfructum itineris.
13 Quid ſi vſufructuarius non poteſt ſatiſdare.
14 Vſufructuarius an faciat fructus ſuos ante ſatiſdationem quām preſtare debet.
15 Dolus poteſt tacite remitti.

Lex prima.

Si vſuſfructus omnium. Cautionem quam vſufructuarius preſtare debet, teſtator no poteſt remittere. ꝛ ante ea preſtitam vſufructuarius pro vſufruct. vel quaſi non poteſt actionem inten
1 tare. h.d.ꝛ eſt.l.multum no. † In tex.ibi.a te.ſ.
b marito.no. ꝙ in generali[b] legato vſuſfructus includuntur etiā nomina debitorū. Gui.tñ in.l.j.ff. de ſtatu ho.dicit qd ſi teſtator legat vſumfructum bonorum ſuorum, qd non includunꝛ nomina: quia hec verba meū: ꝛ tuum, ꝛ ſuum, ſignificant dñium
c non ius perſonale[c], ſm Guil.non ob.hec.l.qꝛ teſtator legauit indefinite dicendo: lego vſumfructum omnium bonorū. vnde ſubaudiꝛ ſcilicet ad ſe pertinentium: ꝛ ideo omnia includunꝛ: vt.ff.de ver.ſig.l.verbū ptinere. vñ nota tres formas. aut teſtator dicit lego vſumfructū bonorū meorum. aut dicit, lego vſumfructū ad me pertinētiū. aut dicit, lego vſumfructū bonorū, ſine vlla alia adiectione. primo caſu non includunꝛ noīa. ſecundo et tertio ſic. tu dic ꝙ omni caſu includunꝛ: qꝛ vt dixi.§.eo.in rub.huius iuris, perſonalis creditor eſt dñs. Unde videmus qd pōt hoc ius alienare, qd non poſſet ſi non eſſet dñs. pro hoc facit.ff.ſi cert.
2 pet.l.ſi me ꝛ titium, cū ſi. † Secundo not. ꝙ ex iſta.l. ꝙ ſi teſtator fecit teſtamentū, ꝛ legauit vxori vſumfructū omniū bonorū, ꝛ iſte teſtator (ponamus) tenebat gabellus cōmunis, ꝙ vxor debeat habere vſumfructum de reditu illarum gabellarū, ꝛ poteſt illas gabellas exigere tanꝙ vſu
3 fructuaria, preſtita ſatiſdatiōe, ꝛ nō ante. † Itē no. ꝙ nomē vſuſfructus ponitur hic proprie ꝛ improprie, non quo ad res corporales que vſu nō conſummūtur, ponitur ꝓprie. ſed quo ad iura ꝛ pecuniam, ponitur improprie. ſub hoc ergo vocabulo vſuſfructus, includunꝛ oīa, ſiue in eo cadat verus vſuſfructus, ſiue quaſi vſuſfructus improprie. facit.ff.de ior e iure.l.ſed ꝛ ſi poſſeſſori.§.item ſi iura
4 uero. † Et hoc facit ad plures queſtiones. prima eſt. verum procedat iſte libellus. dico me eſſe in poſſeſſione talium iurium. ꝛ quod me turbas. c quare peto ꝛc. ꝛ dico quod procedit iſte libellus: quia iſta verba in poſſeſſione, ponuntur improprie
5 pro quaſi poſſeſſione. † Item facit ad aliā queſtionem emphyteuta dicit qd res pertinet ad eū, tanꝙ ad emphyteutam iure dñij: nunquid procedat libellus? certe ſic: qꝛ intelligitur improprie, d
6 non pro dñio directo, ſed vtili. † Idem eſt ſi qs dicat rem ſuam eſſe, ꝛ probet de preſcriptione: qꝛ intelligitur quod ſit ſua quo ad effectum dominij: non quo ad dominium directum, ꝛ ita diſputauit Marti.ſil.ꝛ Bart.ponit in.l.ꝛ an eandem.§. actiones.ff.de exceptio.rei iudic.ꝛ Iacob.but.inſtitu.de actio.§.j.
7 † Quarto not. quod cautio fructuaria non poteſt remitti. dicit Cyn. qd illud eſt verum de illa cautione que preſtatur pro his rebus in quibus conſiſtit vſuſfructus proprie: ſed in his in quibus no conſiſtit vſuſfructus proprie, vt in pecunia, ꝛ in his que vſu conſumuntur: tunc poteſt remitti, ſm Pet. quod expreſſe videtur cōtra hunc text. qui loquitur in pecunia. ꝛ tamen ex
8 preſſe dicit ꝙ teſtator non pōt remittere. † Ultimo not. quod ſi eſt legatus vſuſfructus noīs, et res exegit, qd exactum teneꝛ reſtituere legatario. ſed in eo qui iura ceſſit que poſtea exegit: tunc ſecus.ff.de excep.doli.l.apud celſum.§.qd ſi is cui.
9 † Et dicit ſuper hac lege Odof.not. hanc legē
d ad inſtruendas dominas[d] huius ciuitatis, ꝛ laicos. tota die in ciuitate iſta teſtatores relinquunt vxores ſuas vſufructuarias. mortuo teſtatore credunt vxores quod nihil aliud habeant facere niſi accipere bona cauſa vſuſfuctus, ſed male credunt: quia debent venire ad proprietarium. ꝛ habere tabellionē, ꝛ ita dicere: maritus meus reliquit

a Conſtituiſti. qd de iure coquendi panē in furno tuo, de iure colligendi paſſagiū. ꝛ de iure trāſeundi per pontem, cui ſint ſeruitutes. vide Bal.in l.pe.j.de ꝯdi.inſer. in fi. dum allegat. l.mela.ibi vide.

b No. qd in generali ꝛc. an in gñali legato vſuſfructus includantur nomina debitorū, iſtis dieb⁹ ſaucinie conſului. quedam mulier donauit bona ſua, ꝙ nō vꝫ donaſſe dotē. ꝛ allegaui Gui.in.d.l.j.quem ibi ſequitur Bal. ꝛ idē Bal.in rubr. de verbo.ſig.lꝫ hic aliter loquaꝛ. ꝛ allegaui text.ſing.in l.ſi.ff.quorū bono. vbi pbaꝛ qd vbū bonorū, ſignificat poſſeſſionē, ſed nomina debitorū nō poſſidenꝛ: ergo ꝛc. lꝫ Bar.dicat ꝯtra. in.l.quintus.ꝛ Sali.hic. And. Bar.

c Non ius perſonale adde omnino Ant.cor.ſing.ſuis in ver.meus.incip. licet verbū meus. Celſus.

d Dominas. vide Rayn.ꝛ Moder. in.l.ꝙ de bonis.§. j.ff.ad.l.fal. Tu dic hoc eſſe verum, niſi poſſideat bona illa pñte ꝛ ſciēte vſufructuario, in hoc caſu facit fruct⁹ ſuos: alꝛs ſecus. inſti.no.bar. in.l.vxori vſufruc. verū quero an vſufructuarius.ff.de vſufruct.lega.ꝛ in l.hac edictali.in.ij. not.j.de ſecū nup. Ang.i.l.qd de bonis.§.frater.ꝛ ibi do.Alex.ver.ꝛ inducit.p Ray.hic ff.ad.l.fal. vbi dicunt hoc eſſe verū, etiā ſi heres a teſtatore ſit iuſſus eam nō moleſtare Celſ.

mihi vſumfructum talium rerum, ecce ego offero cautionem de vtendo, ⁊ fruendo arbitrio boni viri, ⁊ de reſtituendo finito vſufructu: accipite ea. ⁊ iſti ſunt parati ſatiſdare pro me, nā niſi ſatiſdetur, vel offeratur, non debent ꝓ‍ois iſte habere vſumfructum, ſm Odoffre. ſed tu dic vt. j. dicam.

10 ¶ † Sed quero iuxta. l. noſtrā, que eſt ratio, quare teſtator nō poteſt hanc ſatiſdationē remittere. Rň. in rebus in quibus proprie cadit vſuſfructus puta in domo, ⁊ agro, eſt ratio: ne vſufructuarius inuitetur ad delinquendum, ⁊ ad deſtruendum res ipſas. Item eſt ratio: quia fauore heredis, nō teſtatoris iſta ſatiſdatio eſt preſtanda: vt no. j. vt in poſ. leg. l. ſcire. Sed in rebus que vſu conſumuntur eſt ratio: quia cautio eſt de formali. aliꝰ
a quaſi vſuſfructus. vnde Jac. but.[a] dicit ꝙ in illis rebus adeo cautio eſt de ſubſtantia, ꝙ nullo modo eſt reperire vllum quaſi vſufructuariū ſine iſta ſatiſdatione. ipſa eñi ſatiſdatio facit ꝙ plus eſt in preſtatione, quā in forma legati: cū dominium transferatur in legatarium: vt. ff. de vſufru. ea. re. l. j. ⁊. l. ſi
11 pecunie. ¶ † Iuxta hoc reuoco in dubiū, teſtator non pōt hanc ſatiſdationē remittere, ſed nunquid poteſt dānare heredē vt recipiat quendā pauperē in fideiuſſorē a fructuario. Rň. ſic: vt. ff. de vſufru.
12 ea. re. l. tribus. ¶ † Sed pone, conſtituo tibi vſumfruct. itineris, nunquid poſſum tibi remittere hāc ſatiſdationē: dicunt oēs qō ſic: qꝛ eſt inductum in meū fauorem. vnde remittere poſſum. arg. ad legem fal. l. pater, ſm Gui. ⁊ alios, quod verū credo. ſicut eñi pōt ab offerente ſatiſdationem non recipere: ita remittere par eſt, argu. in. l. remittit. ff. de iureiur. Preſertim ſi vſufructuarius habebat ſatiſdationē paratam. arg. eorū que no. Dy. in. c. pec
13 catum. de reg. iur. lib. vj. ¶ † Sed pone quod verba inſtrumenti non dicūt qō proprietarius remittit ſatiſdationem, ſed dicunt ꝙ proprietarius pro
b mittit[b] vſufructario nan inferre ei qōnem, vel moleſtiam aliquā: nunquid proprietarius poterit petere ſatiſdationem. Reſpondetur ſic: qꝛ iſta ver
c ba[c] intelliguntur, niſi queſtio oriatur ex natura eiuſdem contractus: vt. ff. loca. l. quero. §. inter locatorem. ⁊. ff. de verbo. ob. l. venditores. ille enim qui agit ſm naturam contractus: non dicitur venire contra contractū, licet veniat contra perſonā couēntā, qō eſt not. ⁊ eſt caſus. ff. de iureiur. l. ſed ⁊ ſi poſſeſſori. §. ſed ⁊ ſi rerum. facit. eo. ti. l. ſi duo pa
14 troni. §. ſi quis iurauerit. ¶ † Quid ſi vſufructuarius non pōt ſatiſdare: dic vt dicā. j. eo. l. iiij. Sed
d nunquid iſta ſatiſdatio eſt de ſubſtātia[d]: dicit gl. quod non. idem Guil. quia non eſt de ſubſtantia, ſed de natura vſuſfructus. nā iſta ſunt diuerſa: qꝛ ſubſtantia eſt immutabilis, ſed natura poteſt mutari. ⁊ alterari. ff. de ſhen. emp. l. pacta conuenta. ſm Guil, idē Ja. bu. niſi in his que vſu cōſumuntur. in quibus eſt de ſubſtantia ſm Jac. ſꝫ contra
15 rium apparet hic ex dicto Petr. Cyn. ¶ † Sed quero, an vſufructuarius facit fructus ſuos ante preſtitam cautionē. ⁊ videtur quod non: quia non habet ius vtendi, niſi ſatiſdet: vt. ff. vt in poſſeſſio. lega. l. ſi pecunie. in princi. ⁊. ff. de iureiur. l. ſed ⁊ ſi poſſeſſori. §. ſed ⁊ ſi rerum. ⁊. ff. eod. l. ſi cuius. §. j. ⁊ ibi glo. pro hoc tex. ff. de vſucapio. l. ſi homo. ⁊ aliꝰ tex. ⁊. ff. de vſufru. lega. l. vxori. tu diſtingue ſecundum gloſſ. ⁊ Guil. aut vſufructuarius eſt adeptus poſſeſſionem bona fide: vt quia heres tradidit ſibi vſumfructum, nec petit cautionem. ⁊ tunc facit fructus ſuos, ex bona fide ſua: vt. ff. de peti. here. l. ſed ⁊ ſi lege. §. ſcire. aut fuit in poſſeſſione mala fide: puta quia occupauit poſſeſſionem, vel ſtetit in poſſeſſione ſua authoritate. et tunc non facit fructus ſuos ante preſtitam cautionem: quia
e indebite videtur eos recipere. ⁊ ita intelligitur l. vxori. cum ſimilibus. Et hec diſtinctio procedit, quando vſufructuarius poſſidet. Sed ſi alius poſſidet, non ipſe nunquam facit fructus ſuos ante ſatiſdationem preſtitam: vt. ff. de vſufruc. l. ſi fur. ⁊. ff. quibus mo. vſufru. amit. l. ſi vſufructuarius meſſem. ſm Guil. ⁊ ſic loquitur dicta. l. ſi homo. de vſucap. ⁊ hoc per Cy. in. l. vſufructu. j. eo. vbi etiā additur: ſm Odof. quia ſi vſufructuarius errat in iure: quia non
e putabat[e] ſe teneri ad cauendum, ꝙ iſta ignorantia ſibi poſſidenti prodeſt quantum ad faciendum fructus ſuos quod poteſt eſſe verum, ſi eſt adeptus poſſeſſionem ſine vitio. ſi autem cum vitio, vel ei denunciatum ꝙ ſatiſdet: non facit fructus ſuos: quia eſt male fidei poſſeſſor. argumen.
16 l. ſi fundum. §. tit. j. ¶ † Quero ſi omiſſio iſtius cautionis inuitat ad delinquendum, quomodo, eſt poſſibile quod remittatur a contrahentibus. Rňd. quia iſtud eſt ex dolo preſumpto. ⁊ dolus preſumptus poteſt tacite remitti: vt. ff. de pact. l. ſi vnus. §. illud nulla. ⁊ quod ibi notatur.

¶ Lex ſecunda.

Verbis teſtamenti. ¶ Dominus poteſt proprietatem ſuam obligare, licet alius habeat vſumfruc. hoc dicit. Idem ſi habeo proprietatem. ⁊ tu feudum: qꝛ poſſum proprietatem meā ſine tuo preiudicio obligare, ſm Guid. de ſuza. facit de vſufructu legato. l. fundi trebatiani.

1 ¶ Iura inſeparabilia a perſona non tranſeunt etiam ad filiū heredē.
2 Filius proprietarius ſi moritur, an ceſſet vſuſfructus, quem pater habet ex diſpoſitione legali.

¶ Lex tertia.

Si patri. ¶ Vſuſfructus patris non trāſit ad filium. hoc primo. Morte proprietarij non finitur vſuſfructus vſufructuarij. hoc ſecundo: vel ſic. In vſufructu perdendo attenditur mors vſufructuarij. nō proprietarij. hoc
1 dicit. ¶ † No. ꝙ iura inſeparabilia a perſona non tranſeunt etiam ad filiū heredem, ratio: quia in iuribus inſeparabilibus a perſona, vera tranſmiſſio fieri non poteſt: vt. ff. de verbo. obl. l. ſtipulatio iſta. §. ſi quis ita ſtipulatus fuerit vti. ⁊. l. ſi vſuſfructꝰ. ff. de noua. ⁊ facit. ff. de mi o. l. denique
2 §. ſi quid filio. in ratione ſui. ¶ † Querit hic glo. Si filius proprietarius moritur: nunquid ceſſat vſuſfructus quem pater habet ex diſpoſitione legali. Pla. dicit quod ſic: quia ille vſuſfructus competit patri iure patrie poteſtatis, que patria poteſtas morte filij finitur. glo. determinat contra, niſi in quibuſdam caſibus, quos vide in glo. ⁊ melius hic per Pe. ⁊ Cy. patria ergo poteſtas requiritur ad principium acquiſitionis, non autem ad proceſſum durationis quod eſt notab.

1 ¶ Vſufructarius ex quacunque cauſa habeat vſumfructum, tenetur ſatiſdare ſe vſurum arbitrio boni viri.
2 Super quo autem verſatur iſtud arbitrium boni viri.
3 Vſuſfructus ſi eſt relictus pauperi, qui non poteſt ſatiſdare, quid fiet. Super hoc ſunt tres opinio. hic poſite per ordinem. 4. 5. demum concludit. numero. 6. 7.
8 Pauper omnis an videatur perſona ſuſpecta.

¶ Lex quarta.

Vſufructu. Ex quacunque cauſa competat vſuſfructus. habet cauere vſufructuarius ꝙ vtetur ⁊ fruetur arbitrio boni viri. hoc dicit Jacb. bu. In tex. conſequens eſt. i. venit ex quadā cōſequētia ⁊ natura vſuſ
1 fruc. ¶ In tex. id comodum. ſ. vſumfructū. ¶ † In tex. ibi. nec intereſt. Not. qō dixi in ſummario, qō vſufructuarius ſiue ex contractu, ſiue ex teſtamento, debet ſatiſdare de vtendo ⁊ fruendo arbitrio boni viri, ſalua rei ſubſtantia. ¶ Oppo. ꝙ etiam de alio debet ſatiſdare. ſ. de reſtituēdo finito vſufructu: vt. ff. vſufru. quemadmo. caue. l. j. §. habet. Solu. conce
2 do ꝙ de vtroque ſatiſdat. ⁊ habes glo. paruam. ¶ † Secundo op. ⁊ videtur ꝙ de neutro ſatiſdet: vt. l. j. §. ſi ad fiſcum. ff. vt leg. no. caueatur. Sol. caſus ſpecialis eſt in fiſco. ⁊ ita intelligitur contra. ¶ Secundo oppo. ad idem de. l. ſi. §. ſin autem. de bo. que lib. ¶ Sol. ibi ſpeciale in patre: quia tenetur reddere rationem adminiſtrationis: vt ibi niſi doloſe geſſerit: vt not. ff. ad treb. l. Imperator. ¶ Tertio oppo. ad idem de. l. ſi vſufructuarius. §. plane. ⁊. §. illud. ff. vſufru. quēad. caue. Sol. ibi vſufru. erat relictꝰ pure proprietas ex die certa. ⁊ ita ſperabatur de proximo vſufruc. conſolidari cum proprietate. ⁊ ſic vſufructuarius vtebatur quaſi re propria. et ideo non cauet. ⁊ iſta eſt ratio. l. contrarie. vere tamen interim res non eſt eius propria: quia non haberet vſumfructum formalem in re ſua. Ergo appoſitio diei impedit tranſlationem dominij interim: vt. ff. de vſuf. legꝰ
3 l. ſempronius attalus. ¶ † Queritur hic de duobus. primo ſuper quo verſetur arbitriū boni viri. ⁊ rň. ſuper qualitate fideiuſſorū: vt dicit gl. in prin. ad hoc. ff. qui ſatiſd. cog. l. arbitror. ⁊ iſtud arbitrium eſt in prin. tempore ſatiſdationis, ſed poſtea in proceſſu vſuſfructus verſatur arbitriū iudicis in qualitate vtendi: vt vſufructuarius vtatur vt diligens paterfamil. et ita vtatur alienis, ſicut diligens homo vtitur proprijs. argu. ff. de ſol. l. j. §. de ſacroſan. eccl. aut. qui rem huiuſmodi. ⁊. ff. ſo. ma. l. diuortio. §. ſi fun
4 fundum. ⁊. ff. l. ſi cuius. §. de preteritis. ¶ † Secundo querit, quid ſi conſtitutꝰ vel relictus eſt vſuſfructus pauperi, qui nō pōt ſatiſdare, vſque ad mille annos nō reperiret fideiuſſorē. Rň. ſup hoc ſunt tres opin: Prima eſt, ꝙ ſtetur iuratorie cautioni: vt. l. j. §. ſuper. j. de aſſertio. tollen. hoc placet Pet. ⁊ Tho. de formaio per. l. cū nō facile. ff. ſi cui: pluſque per. l. fal. ⁊. j. de in. vid. tol. aut. cui relictū. a contrario ſenſu. ⁊. ff. de iud. l. ij. §. ſed ⁊ ſi dubitetur. ¶ Scda eſt opi. ꝙ vſufr. debet eſſe in perceptione proprietarij: tamen

proprieta

a ¶ Vnde Jac. but. vnde vide ꝓ dicto Jac. bu. d. Ang. ⁊ plene do. Joan. de imo. in. c. ſi. de pig. And. Barb.

b ¶ Promittit. vide qō in ſi. no. Bal. in l. j. j. de his que pe. not.

c ¶ Quia iſta verba ⁊c. teſtamenti prō qōne q̄ fuit de facto ſemel. teſtator phibuerat heredē moleſtare vxorē, iſ petat ab ea ſatiſdatio, nō dicit venire ꝯ diſpoſitionē defuncti. vide Bald. in. l. j. j. de his que pe. no. ⁊ qō notaui ibi. Andr. Barba.

d ¶ Subſtātia. ado Bald. in. l. hac edictali. §. his illud. in pe. col. ⁊ ibi Bar. j. de ſecun. nupt.

e ¶ Puta hoc ſenſit gloſ. in. l. vxori. hic allegata.

proprietarius caueat vſufructuario de reditu eius fundi ei reſtituendo,
ita proprietarius nõ timet vſufructuarius male vtat. & vſufructua
rius non perdit reditum. ſic. ff. de vſufr. leg. l. fundi trebatiani. ad hoc. ſ.
de ſecũ. nup. l. hac edictali. §. his illud[a]. hec opi. nõ placet gl. q cũ ibi ſit
1 ſpeciale in matre vſufructuaria: ergo in cõtrarium eſt ius cõmune. vnde
arguẽdo illo modo, illa lex facit cõ vſufructuariũ, non pro vſufructuario.
5 ¶ † Tertia opi. eſt ſi vſufructuarius non põt inuenire fideiuſſorem.
ſibi imputet, vnde nõ habebit vſumfructũ, nec cõmodum ex eo: vt. ff. de
vſufr. leg. l. vxori. hanc opi. tenet preciſe hic gl. idem tenet Odof. idem
firmat hic Ja. bu. ratio eſt: q aut cautio iſta eſt de ſubſtantia, aut de na
tura vſufructus. ſi eſt de ſubſtantia, ſm opi. Pla. non eſt dubiũ, q rõne
paupertatis nun põt recedi a ſubſtantia rei, vel actionis. ſi eſt de natu
ra, idem: q naturalia nõ mutant rõne paupertatis alterius cõtrahentiũ: vt
ff. de cõtrahẽ. emp. l. pacta cõuenta, ſm ergo iſtam opi. vſuſfructus cauſalis
nõ pcedit ab ipſa pprietate, niſi ſatiſdet. pro hoc. ff. de vſuca. l. ſi homo.
& qd dixi in. l. j. ẽ. eo. non ob. l. cũ non facile. q illa ſatiſdatio eſt accidẽta
lis, nõ de natura legati. & facili⁹ remittit illa iſta: vt. j. vt in poſ. leg. l.
6 ſcire. ¶ † Alij dicũt, & põt colligi ex dictis Cy. hic, aut vſufructuari⁹
eſt perſona ſuſpecta: & tunc ſit neceſſaria ſatiſdatio. aut non eſt perſona
ſuſpecta: & tũc ſufficit iuratoria cautio. mouent iſti ex quadã equitate q
põt fundari. ar. ff. de primi. credi. l. ſi creditores. alibi lex dicit eſt quedã
media via. ſ. cauẽdi ſub hypotheca ſuarũ rerum: vt. ff. vt leg. no. caue. l.
7 filio. ſed ibi ideo: q lex remittit ſatiſdationẽ: hic nõ remittit. ¶ † Cõclu
de ergo tres caſus. nã aut vſufructuarius nõ ſatiſdat per cõtumaciam:
tunc nõ debet habere vſumfructũ, ſm oẽs. Aut nõ ſatiſdat propter p
prietarij ignorantiam, ſeu negligentiã, ſeu diſſimulationẽ: & tũc ſi poſſi
det, facit fruct⁹ ſuos: vt. j. de ſecũ. nup. l. hac edictali. §. ſi aũt vtra. aut
non ſatiſdat per inopiã: tunc gl. preciſe dicit nõ facit fructus ſuos. idẽ
no. j. de ſecun. nup. l. hac edictali. §. mobilium. alij ergo eligũt mediã viã
inter perſonã ſuſpectam & non ſuſpectã. cõtra quã diſtinctionẽ eſt lex ſi.
8 vt leg. no. caue. ¶ † Item ex quo loquimur in paupere videt perſona ſuſ
pecta. l. i fideiuſſor. §. ſi. qui ſatiſd. cog. opinio gl. de rigore eſt verior. arg.
ff. de colla. bono. l. j. §. ſi cũ duobus. Guil. de cug. dicit hic nõ excuſat
per inopiam, ſed eſtimabit quantũ valet reditus agri, vel rei. & illud qd
eſt veriſimile perciperet quolibet anno, illud preſtabit. arg. ff. ſo. ma. l.
ſi cõſtante. §. quotiens. qui. §. nihil facit. vel tradunt res cuidã probo vi
ro, vt ipſe tradat fructuario cõmodũ qd inde perciperet, vt. ff. vt leg. no.
caue. l. poſt. §. Imperator, quicquid dicat, cum lex indiſtincte dicat
b vſufructuarius teneat ſatiſdare, teneas opinionẽ gl. de rigore[b] iuris: q
qñ ſunt due obligationes correlatiue ſeu cõſecutiue vnius ad alterã: nõ
attendit paupertas, vel non paupertas. ſemper enĩ ille qui petit, vel vult
ſibi impleri, debet implere ex perſona ſua: vt. l. Jul. §. offerri. de act. emp.
& dicto. §. ſi cũ duobus, ſed hic ſunt duo vincula correlatiua, vnũ vſuſfru
ctus preſtandi: alterũ ſatiſdandi. & ideo oportet ſi vſufructuarius vult
vſumfructũ, ſatiſdet dño petenti. ¶ Simile in alia ſatiſdatione, de qua
habet. ff. de leg. ij. l. fideicõmiſſa. §. interdũ. nã aut aliquis vult aliquid
conſequi ab alio: aut vult ſolũmodo excuſari ſine dãno, ſeu diminutione
iuris alterius, primo caſu nõ excuſat inopia: vt. l. cõtinu⁹. §. illud. de ver.
obl. ſcdo caſu excuſat iopia: vt. l. ſi pcuratorẽ. §. ſi ignorãtes. ff. mãd. ſed cõ
iſtã opi. gl. op. q lex nõ dz aliquẽ ad ipoſſibile obligare. ar. iſti. de her. iſti.
§. impoſſibilis. nã ſi nõ obligat hõ: ergo nec lex: q miti⁹ eſt pceptũ legis
 hois: vt no. j. d. l. filio. So. iſtud non eſt impoſſibile, ſz difficile: vt. ff. de
ver. ob. l. cõtinu⁹. ſi. illud. Et ex dictis in. l. i. & hic cõclude, aut ſatiſda
tio petit, & pſtat: tũc nõ eſt dubiũ ſi rite pſtat, facit fruct⁹ ſuos: alr nõ.
ar. ff. de fideiuſ. l. q ſatiſdat. & ff. mã. l. inter cauſas. §. abeſſe. aut petit, & nõ
pſtat: tũc ſi p cõtumaciã, oẽs concordãt nõ lucrat fruct⁹. ad hoc. ff. ad
trebel. l. mulier. §. ſi hẽres. in rõne ſui. ¶ Si vo p inopiã, audiſtis varias
opiniões: & adde qd no. Inn. extra de offi. deleg. c. pe. cũ gl. & extra de ap.
c. ex rõne. p Inn. & arg. ff. manl. ſi pcuratorẽ. §. ſi ignorãtes. oia iſta iura
ſauẽt pauperi. aut ſatiſdatio offert, ſz nõ petit: tũc nõ eſt dubiũ pdeſt
offerẽti: vt. l. hac edictali. §. mobiliũ. j. de ſecũ. nup. aut nõ petit, nec offert
q pprietari⁹ diſſimulat: tũc imputet ſibi pprietari⁹. Si aũt q fructua
rius latitauit, vñ nõ põt ſibi denũtiari ſatiſdet: tũc nõ credo lucret
fructus. Cautius eſt tñ eum requirere ad domũ, ſiue in vicinia, & p prote
ſtari publice. ar. j. de anna. excep. l. vt perfectius.

1 ¶ Maritus ſi relinquit vxorem ſuam vſufructuariã ſimpliciter, an intelligatur proprie.
2 In dictio, poſita ſuper tempore, ponitur pro vſ.
3 Fructus percepti poſt vſumfruc. finitum, debent reſtitui proprietario.
4 Adde oppo.
5 Fructuarius fecit expenſas gratia fructuum percipiendorum: & ante perciperet, vſuſfructus eſt finitus. an iſtam expenſam poſſit recuperare, vel heres eius.

¶ Lex quinta.

SI pater. Uſufructuarius fructus perceptos poſt
tps vſuifructui adiectũ tenet reſtituere. h.
1 d. ¶ † No. qñ marit⁹ relinqt vxorẽ vſufructuariã[c] ſimplr,
c ſiue cũ alterius verbi adiũctione, lz habeat liberos: tñ intel
ligit de ipſo vſufructu pprie, non ob. qd no. j. ſi ſecũ. nup. mul. l. j. & i aut.
ibi poſita: quia ibi teſtator pluribus alijs verbis
vſus eſt ex quorũ adiectione interpretat relicta
alimẽta. Preterea ibi erat vniuerſale relictũ: hic
in rebus certis. ſuper his aũt vide Dy. & Barto.
2 in. l. titia cũ teſtõ. §. ſi. ff. de leg. ij. ¶ † Scdo no.
dictio in poſita ſuper tpe, ponit pro vſ. vnde idẽ
3 eſt dicere in tps, & vſ ad tps. ¶ † Tertio no. id
qd dixi in ſummario, qd fructus percepti poſt
vſumfructũ finitũ debẽt reſtitui pprietario. ſimile
habemus in colono: vt. ff. ſi cer. pe. l. ſi qs nec cau
ſam. §. res pigno. ſimile habemus in fundatario,
& emphyteota: vt not. ff. eod. l. defuncta. ¶ Sed
hic ponamus vſuſfructus debebat finiri tpe
menſis auguſti quo tpe vue non ſunt mature, ſed
acerbe, vſufructuarius vult colligere iſtas vuas
ſic accerbas: q ſi nõ colligeret, vindemia pertine
ret ad pprietariũ: querit nunquid poſſit: videt
a ſic: q licet nõ ſint mature, ſunt tñ prope maturi
tatẽ. Item q pñt eſſe in vſu hois: vt. ff. de vſufr.
b leg. l. in fructu. vbi videt caſus. glo. tñ ibi dicit cõ
trariũ in colono, nã ſiue ſit colonus partiari⁹, non
põt fructus niſi ſuo tpe decerpere: vt. ff. locati. l.
ſi merces. §. cõductor. ſiue ſit nũmis colens: quia
conſuetudo generalis ſeruãda eſt in tpe ſeparan
dorũ fructuũ, vnde tenet iſte tan dans dãnum
in re dñi: vt. ff. loca. l. & hec diſtinctio. §. cũ fundũ.
nec facit fructus ſuos: q nõ videt percipere dñi
voluntate. arg. ff. de fur. l. ſi ſeruũ. §. locaui. a cõtrario
ſenſu. non ob. d. l. In fructu: quia ibi fructus erat
adeo proximus maturitati, per talẽ ſeparationẽ
nõ afferabat minorẽ reditũ nec minorẽ vtilitatẽ
ſeparãti. & ita loquit cõtrium: vt ibi patet in litera.
Ja. de. are. dicit ibi aut vſufructuarius vel cõ
ductor preuenit in tpe: vt dño officiat. & non põt.
aut vt ſibi proficiat, vel pter ſuas neceſſitates.
& põt. ar. ff. de rei vẽ. l. in fundo. & iſta opi. eſt ſatis
4 equa. ¶ † Opp. & videt hic fructuarius tenet
c reſtituere fructus poſt tps perceptos, quaſi vi
deat velle dicere de percipiẽdis non teneatur.
d ¶ Sed cõ: q eſt malefidei poſſeſſor: ergo tenetur
de percipiendis: vt. ff. de rei ven. l. ſi nauis. §. ge
neraliter. & ẽ. titi. j. l. certũ. ſ. rñ. Sol. ſpeciale eſt
hic in matre ſm quoſdã. gl. reprobãt hãc ſolutio
nem, per. l. ſi mater. j. de vſuris. equiparando vſu
ras nõ perceptas fructibus percipiẽdis, ſed certe
illa. l. ſi mater. loquit in matre que geſſerat nego
tia filij. nã tenet: q fuit in culpa non ferãdo pe
cunias ſm tempora illius. l. nihilominus credo
 ſit glo. vera non per illam. l. ſed per regulam le
gum prius allegatarum. ¶ Non obſt. iſta litera,
que dicit fructus perceptos: q non excludit, qn
etiam de percipiendis teneat. vnde hec. l. ſupple
tur per leges cõtrarias. ¶ Sed cõtra hoc oppo.
iſta mater percepit hos fructus negligentia pro
prietarij non petẽtis: ergo non debet reſtituere:
vt. ff. ad trebel. l. mulier. §. ſi heres. Sol. ille. §. lo
quitur qñ percipiuntur ex re debita: hic qñ ex re
propria agentis: vt. ff. ſol. mat. l. ſi mora. & ibi per
5 Jacob. de are. ¶ † Quero hic. pone fructua
d rius[d] fecit expenſam gratia fructuũ percipiendo
rum, ante perciperet, vſuſfructus eſt finitus.
nunquid iſtam expenſam poſſit recuperare ipſe,
vel heres eius: & videt non: vt. ff. loca. l. ſi quis
domũ. §. pe. cõtrariũ credo arg. ff. de leg. j. l. do
mos. & qd not. ff. de cõdi. inde. l. qui exceptionẽ. §.
ſi pars. facit. ff. fami. herciſ. l. fundus. & j. de fru. &
lit. expen. l. j. & ff. ſoluto ma. l. fructus. cum ſimi.

¶ Lex ſexta.

INtereſt. ¶ Maritus vſum fructum in dotem
recipiens, proprietatem obligare non
poteſt: & idem ſi proprietatem ineſti
matam in dotem reciperet. Si vero rem eſtima
tam in dotem recipit, obligare eam poteſt. hoc
dicit. ¶ Quero, que eſt ratio quare i primis duo
bus caſibus non põt obligare: rñd. in primo ca
ſu eſt ratio gñalis. ſ. deficientia dñij. ſecundo caſu
eſt ratio ſpecialis, ſcz priuilegiũ mulieris in re do
tali. ſz q eſt rõ in tertio caſu, põt obligari: Rñ.
plenitudo dñij: q nõ eſt in dote res, ſed rei pretiũ.

a ¶ §. his illud. vid ibi Bal. & j. proxi.
b ¶ Adde hunc in aut. cui relictũ. j. de ind. vidui. in. ij. col. ver. Sz qd de eo, q nõ põt cauere, qui ait, qd vſufructuario cauere non valente, heredis ſit optio: vt retineat tertiã: tñ ptẽ cẽteſime vſure habere debeat vſufructuarius, nõ vſumfructũ, per aut. de nup. §. ſi vero vſuſfructus. & ibidem vid Ang. phi. dec.
c ¶ Uſufructuariã. vide Bal. in. l. ſi. j. de ind. vidui. tolle.
d ¶ Fructuari⁹. adde qd in ſi. no. Jo. de imo. in. l. diuortio. in prin. in vlti. col. ff. ſol. matri.

Et conclude tres caſus. aut eſt in dote vſuſr. formalis. aut plena ꝓprietas eſtimata. aut eſtimatio plene proprietatis. ſunt ⁊ alij tres caſus, ſcilicet, qñ eſt in dote nuda ꝓprietas ⁊ nõ poteſt obligari ⁊ iſte caſus põt includi in litera. ali⁹ caſus eſt qñ res eſt eſtimata, ad ſciendũ quantitatẽ deteriorationis, vel augmẽti: vt. ff. ſo. ma. l. ſi eſtimatis. ⁊ idẽ q̄ꝛ predium eſt vere dotale vt no. ꝭ. de iure. do. l. ſi inter virum. ¶ Eſt ⁊ alius. ſ. ſextus caſus qui colligit ex gloſſ. d. l. ſi eſtimatis. ſol. ma. ⁊ dic vt ibi.

1 ¶ † Quero hic: qñ res eſt eſtimata[a] ꝟa eſtimatione nunqd poſſit obligari: ſi maritus eſt ai's nõ ſoluendo. Rñ. non: q̄ꝛ iſta res tunc reputatur dotalis non obſtante eſtimatione: vt. ꝭ. de iure do. l. in reb⁹. ⁊ arg. ff. de do. inter vir. ⁊ vxo. l. vxor marito. in fi. ⁊ facit. ꝭ. ad vell. auẽ. ſiue a me.

a ¶ Eſtimata vide Jmo. in. l. ſi eſtimatis in principi. hic allega.

1 ☞ Expenſa modica pertinet ad vſufructuariũ: magna repetitur à proprietario.

2 Qua autem actione vſufructuarius repetat expenſas.

¶ Lex ſeptima.

Cum ad quẽ. ¶ Modica expenſa pertinet ad vſufructuarium: magna a proprietario reperiẽ. h. d. ¶ In text. impẽdi debeat. ſ. vltra modicã impenſam. ¶ In

1 tex. potes. ſ. tu vſufructuarius. ¶ † Quero qua. actione vſu fructuarius repetet. ⁊ glo. dicit ꝙ ac. neg. geſt. iſta gloſſ. non placet Bart. licet enĩ ꝫ modica impenſa pertineat ad fructuarium ⁊ magna ad dñm: tamen expenſe in reficiendo ſemper pertinet ad fructuarium, ſiue ſit magna: ſiue parua

b expenſa, licet magnam repetat [b], ſed paruam non repetat. vt. l. damni. §. ei cuius. ff. de dã. infec. vñ cum vſufructuarius de neceſſitate impendat: nõ poteſt repetere per actionẽ neg. ge. vt. l. ſi cões. ff. de neg. geſt. ⁊ l. heredes. §. Item ſi vnus. ff. fami. her. ideo repetet per actionẽ in factum. vt. l. pretor. §. his verbis. de bo. auẽ. iudi. poſſi. qui eſt bonus tex. ad hoc. vel repetet per vtilem actionem mandati: q̄ꝛ vſufructuarius videẽ conſtitutus ꝓcurator io rem ſuã a dño circa curam rei: ⁊ hoc ꝓbatur in. l. j. ⁊. ij. de ope. no. nun. ⁊. l. j. in fi. cũ. l. ſeq. vſufru. queãd. caue. ſm Bar. põt glo. defendi: q̄ꝛ eũ iã neceſſario geſtori compe‹tit› vtilis actio neg. geſt. l. curatoris. ꝭ. de neg. geſẽ. nec eſt verũ qđ habeat actionẽ mandati: q̄ꝛ procuratio de qua loqẽ lex alleg. eſt quantũ ad cuſtodiã, non quãtum ad

2 impenſam. ¶ † Item nõ eſt verũ ꝙ teneatur ad aliam impenſam: niſi que eſt ex natura vſuſfruct⁹: vt. l. ſi pẽdentes. §. ſi quid cloacarij. ff. de vſuſfr. ⁊ adde qđ no. in ſimi. ff. de impẽ. l. neqꝫ ſtipendiũ. ⁊ que ſit magna expenſa, ⁊ que parua, dicit gl. ꝙ cõmittitur arbitrio iudicãtis: vt. ff. e. l. hactenus.

b ¶ Ad quod. vide Bar. in. l. cotẽ. §. q maximos. ff. de publi. anis. ⁊ Raph. Ful. in. l. ſi proprietas. ff. de vſufruct. accreſcen. ⁊ in. l. dãni. hic allega. §. ſ. Pet. Deci.

¶ Lex octaua.

Neq; fructuarium. ¶ Vſufructuarius, vel eius heres nõ preſcribit proprietatẽ. h. d. gloſſa dicit hoc verum, niſi interuerſa poſſeſſione poſſidet per. xxx. annos. nam tunc poſſeſſionem ſiue exceptionem preſcriberet. ſicut fur. vt. ꝭ. de preſcri. xxx. anno. l. ſi quis emptionis ergo donec interuertat poſſeſſionẽ: impoſſibilis eſt preſcriptio, etiam per centum annos. ratio: q̄ꝛ non poſſidet niſi naturaliter tantũ ⁊ ex ſola naturali etiã ĩ mille annis nõ preſcribereẽ ꝓprietas: vt. l. acquirit. §. fi. de acqui. re. do. per Dy. in. c. ſine poſſeſſiõe. de re. iur. li. vj. ⁊. l. iij. §. ex cõtrario. de acq. poſ. ſm Barto. facit

1 ꝭ. de preſcrip. xxx. ann. l. male agitur. ¶ † Et not. hãc. l. cõtra emphyteotas ⁊ heredes emphyteotarũ ⁊ feudatariorũ. idẽ eſt in iſtis qđ in vſufructuario. ⁊ dic quod quidã poſſidẽt ſibi ſimpliciter; quidam poſſident alijs: vt coloni. quidã poſſidẽt ſibi nõ ſimpliciter, ſed reſpectu certi iuris qđ in re habent vel putant habere. primi preſcribunt ſecundi nõ: tertij preſcribunt ius quod ſe habere credunt, ſed non ius cuius: reſpectu non poſſent, ſm Ja. bu. facit. l. vlti. queãdmo. ſer. amit.

¶ Lex nona.

Vſufructu. ¶ Vſufructuarius, vel ille cui relicte ſunt opere ſerui alienandi facultatẽ nõ habet hoc dicit.

1 ☞ Vſuſfructus locatio, an extinguatur morte domini.

2 Adde. opp. nu. 3.

¶ Lex decima.

1 **Si domina.** † Morte domini non extinguẽ locatio vſufructus. h. d. ſm Mar exponitur cõductricis. i. locatricis. ⁊ exponit locauit. i. ꝯduxit. hic adde. l. iiij. ff. locati. ſed iſta lec. facit violẽtiã litere. ⁊ vocabula incongrue exponit. Et ideo Azo. legit ſcdo. ⁊ ſꝫ Azo hoc intẽdit morte eius qui cõduxit vſumfructũ. vſuſfructus conduct⁹ extinguẽ. h. d. ⁊ ħ alibi nõ reperiẽ. ¶ In textu. deneganda. ſ. locatrici nõ denegaẽ vtẽdi

2 fruendi cã ergo morte locatricis locatio nõ eſt, finita. ¶ † Sꝫ primã lec. op. ⁊ videẽ qđ morte locatoris finiaẽ vſufru. vt. l. neceſſario. §. fi. ff. de periculo ⁊ cõmo. rei ven. So. hic dñs locauerat. ibi vero locauerat vſufructuarius: vnde reſoluto iure locatoris. reſoluitur ius conductoris: vt ff. locati. l. ſi qs domũ. §. pen. ff. de pig. l. lex vectigali. ff. de leg. ij. l. pero.

3 §. ꝓdiũ. ⁊. arg. ff. de vſufrũc. leg. l. ſticho, ⁊. ꝭ. de leg. l. vxor patru. ¶ † Secũdo op. cõtra ſecũdã lec. ⁊ videẽ ꝙ morte cõductoris nõ finiaẽ ꝯductio vñ videẽ obſtare. ꝭ. locati. l. viã veritatis. So. aut cõduciẽ res aut vſuſfructus rei primo caſu nõ finiẽ morte cõductoris: vt in. l. ꝯria ſcdo caſu finit. Et eſt rõ: q̄ꝛ penes cõductorẽ eſt quaſi formalis vſufructus, vñ ſicut vſuſfruct⁹ vẽditus, multo forti⁹ dꝫ finiri vſuſfruct⁹ locat⁹, ne pl⁹ operet in trãſmiſſiõe titul⁹ debilior, ꝙ titulus efficatior: vt hic, quod eſt not. dignum, certũ eſt enim ꝙ venditio eſt titulus maioris potentie ꝙ locatio Si ergo finitur titulus emptionis multo forti⁹ debet finiri titul⁹ cõductionis. ⁊ hoc non ꝓcedit ratione ꝯctus qui eſt tranſmiſſibilis ſed ratione rei deducte in ꝯctum. i. ratiõe vſufructus formalis nec tamẽ credo ꝙ huic cõductori detur cõfeſſoria niſi cõduxerit ad non modicũ: temp⁹ q̄ꝛ non habet verã ſeruitutem, ſed quoddã ius ei ſimile argu. ff. de ſerui. l. vt pomum. ¶ Conclude ergo ex predictis aut querimus vtrum finiaẽ morte locatoris: tũc aut locator habebat ius perpetuũ aut ad vitã ſuã primo caſu nõ finit ſecundo ſic: aut querimus an morte cõductoris: tũc aut conducitur res et non finiẽ aut vſufr. rei et tunc finitur: vt hic, tene menti hanc. l.

¶ Lex vndecima.

1 **Habitatio.** Seipſam ſummat ⁊ non indiget ſummario. ¶ † Querit Gui. ſi habẽs habitationem legat alteri rẽ coniuncte perſone nunqd debeaẽ eſtimatio. breuiter Gui. ꝭ. l. proxi. dicit ꝙ non. alleg. l. ſticho de vſuf. leg. quã dicit eſſe notabilem. ad hoc tu alleg. ꝭ. d leg. l. vxor patrui, ⁊ facit hic. l. iij. ij. reſpon. ⁊. ff. de contrahen. emp. l. qui tabernas, et de leg. j. ſi domus in fi.

1 ☞ Tempus certum vbi poteſt conſeruare legatum in eſſe defectus temporis inſerti non minuit legatum.

2 Teſtator dicit relinquo vſumfructum vxori mee vſqꝫ ad decẽm annos poſtea relinquo eum ſeio: vxor decedit interim, an ſtatim ſeius habebit, an debebit expectare curſuꝫ decennij.

3 Opponit contra primam partem.

4 Dies inſertus non facit conditionem. ſi teſtator hoc non vult.

5 Legatum tale relinquo tibi vſufruc. donec filius meus ſteterit in furore durat etiam poſt mortem filij in furore morientis. 6.

¶ Lex duodecima.

Ambiguitatem. ¶ Qñ tp̃s certe etatis apponiẽ iuri iã q̃ſito in dubio facit tp̃s. no cõditionẽ. hoc prio. ⁊ vſuſfruct⁹ morte extinguiẽ. h. d. Bar. vel ſic finiẽ vſuſfruct⁹ certo tp̃e a teſtõre ſtatuto, an niſi morte vſufructuarij. ſꝫ i certo tp̃e ſtatuto vr̃ relictũ, donec vixerit vſuſfructuari⁹. h. d. Ja. bu. vel ſic ſi certũ tp̃s ⁊ incertũ ẽ appoſitũ ad expirationẽ legati, inſpiciẽ euẽt⁹ tp̃is certi, ⁊ eaten⁹ durat vſuſfruct⁹ niſi vſufructuari⁹ interim moriaẽ hoc primo. Itẽ vſuſfruct⁹ relict⁹ vſqꝫ adiectã cõditionẽ finiẽ ꝑ exiſtẽtiã ꝯdõnis extinctiuã ſꝫ nõ ꝑ caſũ q impedit ex-

1 tinctiuã ꝯditionẽ exiſtere. h. d. ſcđa ibi finãt. ¶ † No. ꝙ vbi tp̃s certũ põt ꝯſeruare legatũ i eſſe. defect⁹ tp̃is icerti nõ minuit legatũ. ¶ Scdo no. ꝙ lꝫ certũ tp̃s apponaẽ in vſufructu: tñ ſi legatari⁹ iteri moriẽ nõ trãſmittit vſũfructũ reſidui tp̃is ad hẽdẽ ſuũ. ꝙ ẽ notãdũ. rõ ẽ q̄ꝛ ſi vſuſfruct ſine tp̃is diffinitiõe relict⁹ nõ trãſmittiẽ: ergo multo min⁹ ſi cũ diffinitio-

2 ne tp̃is, ne pl⁹ operet ſemiplenũ legatũ ꝙ magis plenũ. ¶ † Sꝫ q̃ro circa iſtã ꝑmã ꝑtẽ. dt teſtator: reliquo vxori mee vſumfructũ vſqꝫ ad. x. annos poſtea relinq̊ eũ ſeio. vxor decedit interiꝫ. nũqd ſei⁹ ſtatim habebit an d̃bebit expectare curſum decẽnij. ita ꝙ iterim heres habeat. ⁊ nõ ſei⁹ gl. vr̃ determinare ꝑ herede. ff. ad treb. l. ſei⁹ ſaturnin⁹. facit. l. publi⁹. §. j. de cond. ⁊ dem. In ꝯñ facit ad. ff. trebel. l. filia §. alumno. naꝫ in perſona ſeij erat appoſita dilatio fauore vxoris: ergo ceſſante cã dilationis,

3 ceſſat dilatio vt ibi diciẽ. Cogitabis. ¶ † oppo. ad primã ꝑtẽ: q̄ꝛ qñ apponit in legato tp̃s future etatis legatũ d̃r cõditionale. ⁊ deficit ſi ille d cui⁹ etate tractaẽ iterim decedit: vt. ff. de ma. te. l. ſi ita ſcriptũ. ⁊. ff. de le j. l. ſi cui. §. ħ aũt. ſol. hic fuerat legatũ a ꝑncipio purũ. ibi a ꝑncipio ꝯditionale

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

cionale, ⁊ ſic non ob. ¶ Sed cõtra iſtam ſol. op. ꝙ idem ſi fuerát a princi pio purum: vt. j. ea. l. ſi autem. Sol. ibi fuit appoſita conditio, ſeu dies incerta ad extinctionem legati, hic vero in principio huius legis fuit ap poſita dies certa. Et licet etiã dies incerta fuerit permixta: tñ tunc dies incerta non facit cõditionem: q: teſtator non vult. ⁊ ꝙ teſtator nolit, ap paret ex appoſitione tẽporis certi. ⁊ hoc eſt qḋ dicit tex. in verſi. neqꝫ enĩ.
4 ¶ † Ex quo valde no. ꝙ dies incertus, nõ facit cõditionẽ, ſi teſtator non vult ꝙ faciat cõditionem. Et cõcludit ſic, aut apponit dies certa tantũ. aut incerta dies tantũ, aut ſimul permiſcent. primo caſu certũ eſt qḋ nõ facit cõditionẽ. ad hoc. ff. de verb. obl. l. ſtipulatio iſta. §. inter certã. Se cundo caſu refert, aut dies incertus apponit fauore legatarĩ, ⁊ non facit cõditionẽ: vt. d. l. Seius ſaturninus, aut apponit fauore heredis: ⁊ tunc refert aut apponit ſubſtantie legati. ⁊ facit cõditionẽ: vt. ff. de cõdi. ⁊ de mon. l. dies incertus. aut poſt legatum perfectũ apponit eius preſtatio ni: tunc refert: aut apponit cũ dictione aduerſatiua, ſeu que habet na turam aduerſatiue: ⁊ tunc facit cõditionẽ: q: videt derogatũ puritati re licti ex natura aduerſationis: vt. ff. de cõdi. ⁊ demõ. l. quibus diebus. §.
a quidã titio. Dictio enĩ niſi[a], de qua ibi loquit, habet naturam dictionis aduerſatiue ⁊ contrariatiue, aut non apponitur aliqua dictio aduerſati ua: tũc non facit cõditionẽ: vt. j. qñ dies leg. ced. l. ex his verbis. aut eſt dubiũ vtrũ dies incerta ſit appoſita fauore heredis vel legatarĩ: tũc hoc perpendit ex perſonarũ qualitate ⁊ charitate vt. ff. de vſuris. l. in fideicõ §. cũ pollidius. ⁊ not. per Dy. in. l. ſeius ſaturninus. aut dies certa ⁊ in certa permiſcent in eadem oratione: tunc nõ facit cõditionẽ, ⁊ iſte eſt ca
b ſus. l. noſtre. qui caſus alibi nõ reperit[b] ¶ † Demũ venis ad. §. ſi autẽ.
5 ⁊ no. ꝙ iſtud legatũ relinquo tibi vſumfructũ donec filius ſteterit in fu rore, durat etiam poſt mortem filiĩ in furore morientis, ſꝫ poſt mortem ne mo ſit furioſus: q: mors omnia ſoluit. Si aũt filius reſipiſceret, legatum
6 expiraret: q: extitit formaliter cõditio legato cõtraria. ¶ † Sed quero, quare in primo caſu non expirat, cũ terminus furoris ſit mors? videt enĩ ventũ ad terminũ extinctiuum: ergo expirat relictũ. Rñ. ex preſumpta volũtate teſtatoris: q: teſtator appoſuit illã cõditionẽ in fauorẽ filiĩ, ſꝫ cũ filius decedit in furore, ipſius iam mortui intereſſe non poteſt: ergo non expirat legatũ, ſimile. ff. de ope. li. l. qui libertinus. §. poſt hum⁹. ver. nec quicqꝫ. Scḋa ratio eſt: q: poſt mortem ſicut nemo eſt furioſus: ita nemo eſt ſane metis, vñ non extitit cõditio directo legato cõtraria, ſed ſumus in quadã cõditione impertinẽte ad legatũ, que non finit legatũ. ¶ Ter tia ratio eſt: quia eadẽ eſt natura contrariorũ: vnde ſicut ſi vſufructua rius interim moritur finitur: ita a cõtrario ſenſu ſi interim non moritur non finitur, ⁊ hec eſt ratio, quam aſſignat hec lex in fin.

1 ☞ Teſtator ſi legat alicui vſumfructum habitationis, videtur lega re habitationem.
2 Habitationem habens an poſſit locare, ⁊ quare non poteſt donare, ſicut locare. 3.
4 Habitationis legatum, quare non perit capitis diminutione.
5 Teſtator quod ſub nomine habitationis ſenſerit de proprietate, quali ter probari poterit.

¶ Lex decimatertia.

Cum antiquitas. Habitatio eſt ius per ſe, ⁊ qui eã habet, põt loca re: tñ non põt dñium vẽdicare, niſi hec fuerit mens legãtis, vel cõcedẽtis. h. o. Bar. vel ſic. ſiue legetur mihi habitatio, ſiue vſufr. habitationis, videt legatũ ius habitãdi, ⁊ per me poſſum ha bitare, ⁊ aliĩ locare: nõ tñ ꝓprietas ad me pertinet, niſi ꝓbet de volunta
1 te teſtãtis. h. o. Ja. bu. ¶ † No. ꝙ ſi teſtator legat alicui vſumfructũ ha bitationis, ꝙ videt legare habitationẽ, ⁊ nõ vſumfructũ: q: litera dicit qḋ habitatio ſpecialẽ naturã ſortita eſt, que diſtat ab vſufr. iſta ergo ver ba ſic exponunt. lego vſumfru. habitationis. i. ius qḋ eſt habitatio, ſeu ius habitandi. Item nõ videt legare ſeruitutẽ ſeruitutis: q: hoc eſt im poſſibile: vt in. l. j. de vſuf. legato. Ex hoc no. ꝙ verba teſtamẽti ſunt poſ ſibiliter, nõ impoſſibiliter interpretãda. ¶ Deinde no. hic ꝙ habitatio eſt ſeruitus per ſe, ⁊ differt. ab vſu ſimplici. ⁊ ab vſufru. ¶ Ex hoc no. ꝙ ea que diuerſam habẽt naturã, non ſunt vnũ ⁊ idẽ. ¶ Tertio principa
c liter no. ꝙ ille cui relicta eſt habitatio, põt alteri locare[c]: q: nõ refert. ha bitet per ſe, vel per inquilinum. ¶ Quarto principaliter no. ꝙ ſi teſtator dicit, lego titio habitationẽ in tali domo, vel loquit per genitiuũ, lego titio habitationẽ talis domus, ꝙ per hoc nõ videt legata ꝓprietas, ſed quedã ſeruitus: q: talis eſt natura ſermonis. ¶ Ultimo no. ꝙ hoc eſt ve rum, niſi probet ꝙ teſtator noĩe habitationis intellexerit de dominio ⁊
2 ꝓprietate rei. ¶ † Opp. ꝙ ille qui habet habitationẽ, non poſſit locare niſi ſecũ cohabitãti: vt. l. ceterarũ. ⁊. l. ſꝫ neqꝫ. ff. de vſu ⁊ habi. So. loqui tur in eo qui vſus eſt relicto, hic in eo cui relicta eſt habitatio. ¶ Sed quero hic. in quo eſt ratio differentie? Rñd. q: vſus eſt introductus ob neceſſitatẽ perſone coherẽtis. ⁊ ideo ſeorſum a perſona nõ eſt vſus, ſꝫ ha bitatio ⁊ ſpecies alimẽtorum: ⁊ ideo percipit locando, ſicut habitando. ¶ † Sed hic quero, quare habens ſeruitutẽ habitationis, non põt do nare, ſicut locare: vt. ff. e. l. ſi habitatio. ſol. q: (vt dixi) habitatio ſpecies alimẽtorũ eſt, ⁊ ex donatione nõ percipiunt alimẽta ſm Guil. ſꝫ querit. quare vſusfructus perit nõ vtẽdo, ſꝫ habitatio nõ? Rñ. fauor alimen torũ hoc facit, nã (vt dixi) habitatio eſt pars ali mentorũ etiã alia ratio: q: vſusfructus recipit de noiationem ab actu, ⁊ ab vſu. ⁊ ideo per nõ vſum tollit, ſꝫ habitatio ꝓut eſt ius, eſt ſeruitus quedã ⁊ nõ recipit denoiationẽ ab actu, ſed ab habitu. i. potẽtialitate habitandi ſm Guil. Itẽ habitatio magis recipit denoiationẽ a re, ſꝫ vſusfruct⁹ ma gis recipit denoiationem a perſona ſm Guil. pri ma ratio melior eſt, cũ iſte alie rõnes ſint potius
4 perſuaſiones. ¶ † Ulterius quero, quare legatũ habitationis nõ perit capitis diminutione, ⁊ le gatũ vſusfructus perit capitis diminutione: rñ. vt dixi. habitatio ſpecies alimentorũ eſt. ⁊ in ali mẽtis potius attendit factũ. ꝙ perſone conditio.
5 vt. ff. ḋ capi. dimi. l. legatũ. ſm Gui. ¶ † Ulteri⁹ quero. qño ꝓbat ꝙ teſtator ſub noĩe habitatio nis ſenſerit de ꝓprietate? Rñ. dicit gl. q: teſtator ex vſu loquendi domũ vocabat habitationẽ, ſunt enĩ quidã qui domũ vocant habitationem, ſicut ſunt quidã qui fundũ appellant poſſeſſionẽ, reſpi ciendo ad proprietatẽ, nõ ad nudã poſſeſſionẽ: vt l. interdum. ff. de verbo. ſigni. qḋ eſt no. ſm Bar.
d Guil.[d] dicit ꝙ aut hoc vocabulũ attribuit teſta tor toti rei verbi gratia teſtator dicit, lego habi tationẽ meam ſic conuatã, ⁊ confinat domũ: tunc proprietas videtur legata. aut non attribuit hoc vocabulũ toti rei, ſed cuidam iuri in re, vt q: dicit lego habitationẽ talis domus: tũc nõ videt lega ta proprietas: vt hic. alleg. de fun. inſtru. l. ſcie. §. Cato. ḋ ſup. leg. l. nunqꝫ. ⁊ de leg. iĩ. l. qui cõcubi nã. §. qui quatuor. adde hic. l. donationes in cõcu binã. §. ſpẽs. ff. de do. ⁊. i. cũ hi. §. ſi eidẽ. ff. de trãſ.

a ☞ Dictio enĩ niſi tũ vide de hac di ctione qḋ poſui in apoſt. ad iſtum in apoſt. l. l. iiĩ. in. xv. dictionis. ḋ. ḋ trãſ. Celſus.

b ¶ Reperit, Adḋ qḋ etiã Paul. de ca. in. l. ſi cui. §. j. ff. de leg. j. dicit ꝙ ali bi non reperitur iſta. l.

1 ☞ Quatenus, hec dictio eſt ampliatiua.
2 Heredis nomen indefinite prolatum, ex natura rei reſtringitur ad primum heredem.
3 Uſumfructum acquirens ſibi ⁊ ſuo heredi, ſicut perit morte heredis: ita perit aliis caſibus ⁊c.
4 Multa ⁊ pauca dicuntur ſecundum materiam ſubiectam.
5 Heredis appellatio, ad quid cõmuniter refertur.
6 Legatum annuum factum pauperi, cenſetur le gatum alimentorum.
7 Liber homo, an poſſit locare operas ſuas.
8 Uſusfructus eſt legatus titio. ⁊ heredibus ſuis titius eſt capite minutus, an vſusfructus eſt fini tus quo ad eum.

¶ Lex decimaquarta.

Antiquitas. ¶ Appella tio heredis relatiua ad id qḋ de ſui natura non eſt tranſmiſſibile ad heredes, in perſona primi heredis ſiniĩ. h. o. bar. vel ſic. non põt vſuſ fructus tranſire ad heredẽ, niſi agat. ⁊ tunc primũ heredẽ cõprehendit, nõ heredẽ heredis. h. o. Ja. bu. ¶ Quatuor facit. Primo ponit thema ex quo obĩicit qõnẽ. recitat opi. Tertio ſoluit. Quarto ponit rõnẽ ſue ſolutionis partes patent in litera.
1 ¶ † Not. hic de dictione quatenus, qḋ eſt dictio ampliatiua: vt lego tibi vſumfructum quatenus apud herede tuũ maneat, nam nõ ſolũ heredi, ſed etiã ⁊ tibi cõpetit. ¶ Scḋo no. ꝙ vſusfructus cer tis modis ad ſuã ꝓprietatẽ reuertit, ne ꝓprietas
2 perpetuo inutilis ſit ¶ † Tertio not. ꝙ nomẽ he redis indefinite ꝓlatũ, ex natura rei reſtringit ad primũ heredẽ, pro hoc dico ꝙ idẽ in emphyteoſi, que nõ cõſueuit cõcedi niſi in primũ heredũ, ꝙ no mẽ heredis indefinite ꝓlatũ, reſtringit ad primũ heredẽ tñ. ⁊ ſi cõſueuit concedi in ſm heredẽ, re ſtringit ad ſm, ⁊ ſic deinceps, ſemꝑ enĩ attẽde na
3 turã ⁊ cõſuetudinẽ rei, qḋ eſt no. ¶ † Quarto no. ꝙ ſi qs acqrit vſumfructũ ſibi ⁊ ſuo heredi: ſicut perit morte hſdis, ita pit aliĩs caſibus: puta capi tis diminutiõe, ⁊ nõ vtẽdo ⁊ fruẽdo, ⁊ illis mo dis. Et idẽ in feudo, ꝙ qs acqrit ꝓ ſe ⁊ ꝓ ſuo he rede: q: ita ſeruat ꝓpriam naturã in perſona here dis. ſicut in perſona defuncti: quod tene mentis
4 q: hec eſt regula generalis huius. l. ¶ † Ultimo no. ꝙ multa verba dicunt pauca, ⁊ facit pro alle
e gantibus[e] in palatio ſecundum gl. certe. multa ⁊

c ☞ Põt alteri lo care. adḋ Bar. i. l. diuus. §. licet. ⁊ ibi bo. text. ff. de vſu ⁊ habi. Bar. cepola ſin. ſuis. nu. lxxvj. ⁊ Lud. ro. ſing. ſuo cccxxix. ici. legatũ palatiĩ, vel magne domus, tangit ali qd per fran. ḋ cre. ſing. ſuis, ſꝫ nõ me mini nũc quoti. d xi apoſt. ad Guil. de cug. hic nu. j. in ver. poſſum locare ꝓ quo bo. gl. §. ſed ſi cui. ⁊ ibi Ang. ⁊ Joã. fab. inſti. de vſu ⁊ habi. Celſus.

d ¶ Guil. adde qḋ hoc dictum Guil. ſequitur Pau. de caſt. i. l. domos. in prin. ff. ḋ leg. j. ⁊ ibi dixi poſt Bal.

e ☞ Facit pro alle gantibus in pala tio. vide Ja. re. i. l. ſi qñ. la. j. num. 19. no. pro aduocatis. j. de bon. va. lib. ⁊. Celſus.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

pauca intelliguntur ſm ſubiectam materiam ſʒ Ariſto. in primo ethicorum. ¶ Opp. de. l. in annalibus. j. de lega vbi nomen heredis accipitur in infinitum etiam in eo quod non eſt ad heredeʒ tranſmiſſibile. hoc eſt multum forte contrarium.
5 gl. dicit ibi ſolue. ¶ † Tu dic ꝙ hec appellatio heredis refertur ad id quod eſt de ſui natura non tranſmiſſibile ad heredes. etiam ſi contrahentes vellēt, vel teſtator nam licet eſſet actū qḋ trāſiret vſuſfructus ad heredes. nō eſt idem vſuſfructus in perſona defuncti, ⁊ heredis. ſed alius: vt. l. ſtipulatio iſta. §. ſi quis. de verb. obli. facit. l. reperi. ff qui mod. vſufruc. amit. ſʒ legatū annuū ex natura rei legate bene eſt ad heredes tranſmiſſibile. ſed ideo non tranſit: qꝛ eſt cōditionale pro annis ſequētibus addit ergo ibi rei que de ſui natura pōt ad heredē tranſire ideo ſi bene reſpicit illaʒ. l. heres non recipit tanꝙ legatum factum ſibi ſed tanquā legatū factum defuncto conſeruatum in
6 eo ſm Bar. ¶ † Sed hoc videt male dictū. nam legatum [a] annuū pauperi factuʒ cenſet legatum alimentorū, ſeu ad alimenta: vt. ff. de tranſac. l. cū hi. §. ſi cui. ſed certum eſt ꝙ legatum alimentorū impoſſibile eſt tranſmitti: qꝛ perſone coheret. fa
b cit. ff. de vſufru. l. dn̄s [b]. §. j. ergo iſta rn̄ſio eſt falſa et ideo dic ꝙ in vſufructu eſt cōſiderare duo. ſ.
c naturam vſufructus [c], quo non recipit trāſmiſſionem et naturam proprietatis, que non debet eſſe perpetuo inutilis. Et iſta ſunt duo obſtatia tranſmiſſionis, ſed in annuo legato non eſt niſi vnum obſtaculum. ſ. natura ipſius legati, vnde no. quod vnum obſtaculum facilius remouetur ꝙ plura obſtacula. arg. ff. de here. inſti. l. ſi non lex. in prin
7 ⁊ hec eſt vera ratio. ¶ † Querit hic Gui. nunquid iſta. l. habet locū in vſu legato alicui ⁊ heredibꝰ ſuis ⁊ dicit ꝙ non: qꝛ ibi non eſt perpetua proprietas inutilis: cuʒ quicquid etiā ſupra neceſſitates legatarij pertineat ad proprietariū ſm Guil. iſta ratio non eſt bona, ſi ponamus i fructu rei nō eē vltra ꝙ in neceſſario vſu legatarij: niſi diceremus ꝙ aliud in vſu vbi viderent reliq ad alimenta et ſic ſit ſpāle vt, trāſmitat fauore alimētoruʒ. vt. ḋ. l. in annalibꝰ breuiter non teneo cuʒ Gui qꝛ vſus eſt ius inſeparabile a perſona et ideo non recipit verā trāſmiſ. Itē nec ficta recipit: qꝛ fictio reſtrin
8 git ad primū heredē: vt hic. ¶ † Querit hic glo, vtrū liber homo poſſit locare operas ſuas in per
d petuū. dicit Gui. [d] vltra gl. ꝙ pōt. ꝑpter neceſſitatem alimentoruʒ. ſʒ iſta neceſſitas circūſcripta nō pōt onerare ꝑpriā libertatē ſm Gui. alle. in aut. vt nulli i. §. quod aūt. cū ſi. tu dic ꝙ nō pōt: vt preciſe teneat ſeruire, ſʒ cauſatiue, ſi non vult ſoluere intereſſe, ſic. de ver. ob. l. ſtipulatiōes nō diuidunt §. Celſus. ⁊ ff. loca. l. in operis. cum ſi. ita teneas.
9 ¶ † Quero hic vnū: legatus eſt vſufructus titio ⁊ heredibꝰ ſuis titius eſt capite diminutus: nū qd vſufructꝰ finiat quo ad eū et quo ad heredes vt ꝙ ſic: ſicut i feudo: qꝛ ſi acquirēs feudū ꝯmittit feloniā: per hoc excludit etiā heres eiꝰ Inuʒ dico ꝙ ipſe bn̄ excludit. ⁊ eo viuēte cōſolidat proprietati. ſʒ eo mortuo habebit heres. ar. ff. de iure pa. l. [illegible] fratres. ⁊ vt ꝑcedat qḋ. pone in deportato, q poſtea p i dulgētiā ꝑncipis recuperauit ſtatuū ſʒ nō bona al's nō poſſet hre hrdē: vt. l. q̄tiēs. §. ſi. ⁊. l. nouatio. ff. de nouatio. cum. ſi. facit ad predicta in

ratione ſui. ff. de iure fiſci. l. ſtatius florus. §. Cornerio. Bal.

¶ Lex. decimaquinta.

Inter antiquam. ¶ Per alienationē partis ſerui nō extinguitur vſuſfructus ſeruo cōceſſus. h. ḋ. Bal. vel ſic. Si per ſeruū fuit vſufr. acquiſitus, alienatio eius nō tollit acquiſitionē iam factam. h. ḋ. nec manumiſſio nec mors: vt. j. eo. l. ſi. ¶ Per hanc. l. determinatū fuit qḋ ſi per monachum eſt acquiſita hereditas monaſterio, vel ceſſit dies alicuius relicti ꝙ licet iſte monachus poſtea alienet vel trāſ
e eat [e] ad alius monaſteriū. vel manumittat, i. fiat ſui iuris per aliquā prelaturā, qḋ nihilominus primū monaſteriū retinet queſita per eum et eſt hoc expreſſum. xvij. q. j. c. ſtatutū. ⁊ fundat ſup hac. l. ⁊ ſuper. l. vlt. j. eo. ꝙ eſt notandū ⁊ hec vera ſunt tā in proprietate ꝙ in vſufructu formali. ꝑ has no. leges. In textu. ibi, ⁊ ſi pars. idem ſi totum. ¶ In tex. ibi ſitꝰ. i. iudicatus, alias id eſt traditus, Bal.

1 Vſuſfructꝰ oliʒ mittebatur multis modis: hodie videtur certis modis inductus a lege.
2 Actio perſonalis cōpetens pro vſufructū, tollitur eo tempore, quo tollitur realis. 6.
3 Adde duas oppoſitiones ſubtiles. 4.
5 Vſumfructum promittens ⁊ tradendo ⁊ inducendo vſumfructuarium in poſſeſſionem, an ſit liberatus.
7 Vſuſfructus an perdatur per bannum, ⁊ vſufructus qualiter preſcribetur no. 8.

¶ Lex decimaſexta.

Corruptionem. ¶ Or aduertatis. hec eſt ſubtilis lex materia eius eſt de apicibus iuris. et breuiter hoc intendit. vſuſfrucꝰ non vtēdo, ⁊ perſonalis actio pro eo, ſeu ꝑ patientia cōperēs, ſpacio lōgi tēporis finit, non minori ſpatio. Itē vſuſfructus non finit minima capitis diminutione, ſed media que ciuitateʒ adimit. vel maxīa vel morte naturali. hoc dicit Et diuidit in duas partes. nam in prima parte determinat qualiter vſuſfructus ⁊ omne ius vſufructuarij finit tēpore In ſecunda parte determinat qualiter capitis diminutione ſecunda ibi, Sed neꝙ per omnem. ¶ † Not. qḋ olim erat quāplurimi modi perdendi vſumfructum: hodie vero tātū ſunt modi per hāc. l. ¶ Primus modus eſt. qḋ vſuſfructus perimit morte fructuarij ¶ Secundo perit interitu rei. ¶ Tertio modo ꝙ perimitur tanto tempore quāto ꝑſcribitur contra proprietatem. i. longi temporis ſpatio. ¶ Quarto modo per deportationem: qꝛ deportati perdūt vſumfructum nam vſuſfructus formalis eſt de iure ciuili introductus ⁊ deportati perdūt ea q̄ ſūt iuris ciuilis. ¶ Quintus modus eſt per maximam capitis diminutionem: vt qꝛ vſuſfructuarius efficit ſeruus pene iſti ſunt quinꝙ modi finiēdi vſuſfructus. de quibus loquitur hec. l. ¶ Eſt ⁊ ſextus modus. quan
2 do mutatur forma rei: vt. ff. eo. l. qui vſumfructum aree. ¶ † Secundo no. qḋ actio perſonalis tollitur eo tempore quo tollitur actio realis, vñ nō vtēdo longo tempore, vtraꝙ actio tollitur, ⁊ eſt ratio: quia cū tollat ipſa ſeruitus ergo omnis actio deſcendens ab ea vel que ordinatur ad ipſam tollitur: vt not. ſ, de pig. l. vſucapio. nam ſi non tolleretur actio perſonalis. nō tolleretur omne ius fructuarij: ergo fruſtra eſſet preſcriptum contra realem actionē: qꝛ eſt abſurdū dicere quod preſcriptio nil operet in effectu preſcriptiones enim non ſunt fruſtra inducte. ¶ Et eſt tertia ratio quia vbi actio perſonalis iūcta eſt cum reali ratione vnionis vno ⁊ eodem tempore abſorbentur, ⁊ conſumunt facit qḋ no. ff. de verb. obl
3 l. pluribus. §. ⁊ ſi placeat. ¶ † Opponit gl. multū fortiter ⁊ videt ꝙ iſta l. non procedat: nam aut loquimur in vſufructu relicto in teſtamēto domini: aut in vſufructu promiſſo per viam contractus. ¶ Primo caſu vſuſfru. formalis adita hereditate recta via tranſit in vſufructuariū ſine traditiōe: vt. l. ſi partem. §. j. ff. quemad. ſer. amit. nihilominus heres tenetur actione ex teſtamento ad tradendū. vt no. inſti. de leg. §. noſtra q̄ actio eſt perſonalis, ⁊ perpetua: vt. j. de conſti. pecu. l. ij. ⁊. j. de preſcript. xxx. an. l. ſicut. ¶ Secundo caſu. aut interuenit traditio: tunc actio perſonalis eſt ſublata ſolutione eius quod debetur: vt inſti: de perpetuis ⁊ tempo. actio. §. fina. vnde ammodo non eſt tractandum de preſcribendo contra perſonalem actionem, aut vſuſfructus non eſt traditus: tunc hic non eſt tractanduʒ de preſcribēdo contra vſumfructum formalem quia vſuſfructuarius nondum habet vſumfructum vt. ff. de vſuſfructu. l. iij. §. dare. ⁊ contra id quod non eſt. nō pōt preſcribi, qꝛ non poteſt extingui
4 quod non eſt: vt. ff. de conditio, ⁊ demōnſtratio. l. titio. vſufru. ¶ † Item ſola perſonalis actio que competit eſt perpetua: ergo iſta. l. eſt falſa. in quantum loquitur de preſcriptione contra perſonalem actionem. Sol. dicit glo. ꝙ iſta. l. clare procedit in vſufructu legato quia ſine traditione vlla queritur vſufructuario ipſo iure. vnde cum heres nihil tradit: ſine dubio durat actio perſonalis. ſi ergo eſt actionem perſonalem reperire. vnitam reali. merito tollitur eodem temporis ſpatio: vt. ḋ. l. ſi partē. §. j. ⁊ hic Itē procedit vſufructu cōſtituto inter viuos: q̄ñ cōſtitutio incepit a ꝑmiſſione. Et ſi tu dicas fuit traditꝰ vſufructus. ergo tradēs fuit liberatꝰ. hoc nego: qꝛ i vſufructu nō cadit plena traditio nā cū dn̄s ſit obligatus ad

¶ Legatum idem tenet Bal. in. ḋ. l. in annalibus.
☞ Adde Bar. in. l. codicillis in prin. ff. de an leg. ⁊ in. l. cū hi. §. ſi annos ⁊ ibi Alex. ff. de tranſactio quod eſt veruʒ ex qualitate rei legate vt per iſtum in. l. ſi ſtichum. §. ſtipulatio. ⁊ ibi Raph. de verb. obli. Celſus.
b ¶ Dominus Adde. l. ſi cum preſinitione. ff. q̄ñ di. leg. ced. ⁊. l. cuʒ hi. §. modus. ff. de trāſactio. ſʒ forte omnino verior eſt intellectus ⁊ opi Bart. hic. ⁊ i. l. gallus. §. etiam. ff. de libe. et poſth. qꝛ licet iudicetur relictū i cauſaʒ alimentorū, qū relictū annuum ſit pauperi tn̄ dico ꝙ ipſa res que legat, ⁊ debet pro alimentis, eſt trāſmiſſibilis de uiſurand. alimenta vero ideo non ſunt trāſmiſſibilia qꝛ annua. et ſic ꝑpter conditionem que in eis cōtinet. ḋ. l. ſi cū preſinitione. vel dic vt a per Bald. in. ḋ. l. in annalibus. ex his etiam que hic not. Bal. videt ꝙ bar. in. ḋ. l. gallus. §. et. vel ſed dicis tu. in l. in annalibus ⁊c. nō bene dicit vnde ſaluando doctrinā ſuā. ibi rn̄de. ad. l. in annalibꝰ. quod aut ſit mētio. ḋ herede in his que ſui natura nō ſunt trāſitoria nec ad deſcendētes heredes nec ad extraneos: ⁊ tunc ſi ſit mētio de herede cōprehēdit et extraneꝰ. ḋ. l. i annalibus inducēdo vt hic per Bal. aut in his que de ſui natura ſunt tranſitoria ad deſcendētes tm̄. ⁊ tunc non veniūt extranei: vt in feudo. iuxta. no. in. l. ex facto. §. ſi. ff. ad treb.
c ¶ Vſufructꝰ. iſta determinatio facit contra vnā. q. quā ponit Bart. in. l. ſi quis in tantā. j. vnī vi. vtrū filiꝰ cadat a iure ſuo intrando poſſeſſionē ſuā violenter. in qua pater habet vſumfructū ꝑ quo facit quod no. Dy. i. l. ij. §. voluntateʒ. ff. ſo. ma. ⁊ cū Bal. hic trāſit. Rapha in. l. ſtipulatio iſta, §. ſi quis ita. per illum tex. ff. de verb. obliga.
d ¶ Dicit guil. vide. quod notaui in ap. ad eum. huc. nu. j. in ver. in perpetuum ⁊ iſtum in. l. titio centū. §. titio centum: ff. de condi. ⁊. demon. ⁊ Lu roma, in. l. ſtipulationes non diuiduntur. ff. de ver. ob. Celſus.
e ¶ Tranſeat ꝙ hereditas acquiſita per monachum nō remaneat apud primū monaſteriū, ſʒ ad aliud trāſeat. vide per doc. in. c. quāto. extra de offi. ordi. ⁊ ſpec. in tit. de ſta. mo ver. xlviij. ⁊ verſi. xxiiij. et vide no. in. c. quod a te extra de cler. coniug. ⁊ tex. in. §. pe. in aut. de mona.

tus ad patientiam ſucceſſiuam, ⁊ non ad inſtantaneam, non poteſt vno
momēto impleri. durat igitur ſucceſſiua obligatio. arg. eo. que no. ſ. de
pac. l. i. ff. de cōdi. ⁊ demon. l. mutiane. ſ. de tranſac. l. ſiue apud acta. ⁊ ff.
de arbi. l. inter Statilianum. ad hoc. j. de bo. que li. l. cum oporter. §. fin
antē. in verbo. quaſi diurina datione. Item pcedit hec. l. in vſufructu p
miſſo, nondū tradito, ſm Azo. in ſumma huius tit. lʒ gl. dicat cōtrariū.
Et eſt ſpeciale in actione perſonali cōpetente pro vſufructu, ꝙ tollat pre
ſcriptione longi temporis. nam ſi hoc eſt in vſufructu iam cōſtituto, vbi
ius vſufructuarij eſt potentius: q2 potentius eſt ius in re ꝙ ius ad rem:
ergo multo magis in vſufructu tradendo, ſeu cōſtituēdo. nam (vt dixi)
ſi duplex ius tollit: ergo multo fortius ius vnicuʒ ⁊ ſimplex debet tolli.
non obſt. l. ij. de cōſti. pecu. ⁊ l. ſicut. q2 hoc ſpeciale eſt in vſufructu: q2 de
facili redit ad ſuā proprietatē. arg. ff. de pac. l. ſi vnus. §. pactus. ver. qđ
5 ⁊ in ſpecie dotis. ¶ † Sed reuoco in dubiū, nunqd ſi pmitto tibi vſum-
fru. ⁊ tradidi inducendo te in poſſeſſionem fundi, an ego ſim liberatus a
pmiſſione quā feci de dando vſumfructū: gl. dicit ꝙ nō: q2 ille qui pro-
mittit vſumfructum, tenet ad duo. ſ. ad dandū, ⁊ ad patiendum. lʒ ergo
reſpectu dationis ſit impleta promiſſio: reſpectu tamē patientie, non eſt
impleta: q2 quod eſt ſucceſſiuū, non pōt impleri in momēnto temporis.
Ja. de are. dicit cōtrariū: q2 dicit ipſe ꝙ ille qui pmittit vſumfructū: pro
mittit dare: ergo dādo plene leberat. Et ſi tu dicis, imo tenet pati, dicit
ipſe pati non eſt in obligatione, ſed in executione obligatiōis, ſicut ſi p-
mitto dare ſtichum, traditio ſtichi nō eſt in obligatione, ſed in eius exe-
cutione, vnde ſm Ja. de rauē. lex noſtra non loquit de obligatione per-
ſonali primeua: ſed loquit de obligatione perſonali, que oritur ex pmiſ-
ſione de patiēdo vſumfructuariū vti frui: vt. ff. de ſer. l. quotiēs. que p-
miſſio eſt acceſſoria ipſius vſuſfructꝰ: ⁊ ideo ſublato vſufructu, tollitur.
Item quia habet certam cauſam finalem: q2 ille cui promittitur eſt vſu
fructuarius: ergo finita cauſa finali, finit pmiſſio. Et iſta eſt opi. Jac. de
rauē. ⁊ Pe. tenēt ergo iſti ꝙ ille qui pmittit vſufructuariū: tenet dare.
cū vſufructuarius dicatur habere dominium ſui vſuſfructus. iſtud eſt
ergo dare qđ promittit: vt in. l. qui vſufr. ff. quib. mo. vſufr. amit. ſed gl.
in. l. i. in prin. ff. de verb. oblig. dicit ꝙ ille qui promittit ſeruitutem, pro-
mittit factū. pro gl. facit. ff. de verbo. oblig. l. vbi autem non apparet. §.
fundi certi. pro opi. Jac. ⁊ Pe. facit: quia iſte promiſſor conuētus a fru-
ctuario, dando ⁊ cauendo abſoluit: vt. ff. ſi ſer. ven. l. harum. modo ſi te-
neret ex pmitiua obligatione ad patientiam ſucceſſiuam: non abſolue
retur: quia illa abſolutio non procedit niſi ratione ſatiſdationis. cū ergo
abſoluat: ergo a prima actione liberat, ⁊ incidit per cautionem in quan
dam nouam obligationem. dici poteſt ꝙ teneat ad vtrūqȝ. ⁊ ꝙ abſolu-
toria eſt reſpectu dandi, non reſpectu faciēdi: vt. ff. de vſufr. l. iij. §. dare.
⁊ ff. de ſeru. ruſti. predi. in. l. j. in fi. Et predicta ſunt vera in vſufructu le
gato, vel promiſſo, ſed in vſufructu preſcripto non eſt reperire actionem
perſonalem, ſed confeſſoriam, ⁊ officium iudicis ad patiētiam: vt. d. l. in
fi. ⁊ facit quod no. de li. leg. l. aurelius. in fi. princ. ⁊ §. centū. ⁊ ff. de cōdi.
6 ⁊ demonſtra. l. quibus diebus. in princi. iſte eſt ſubtilis paſſus. ¶ † Se-
cundo reuoco in dubium, que opi. eſt verior in vſufructu conſtituendo,
vtrum opi. Azo. in ſumma, ꝙ actio perſonalis tollatur longo tempore,
an opi. gl. hic. Ja. de rauē. tenet opi. Azo. per rationem quam. ſ. tetigi.
a Alij tenent opi. contrariam [a], quod non tollatur talis actio niſi ſpacio
xxx. ann. ⁊ hoc tenet Pe. ⁊ pro iſta opi. arguo: q2 litera dicit ꝙ idem ius
eſt in vſufructu ⁊ dominio: ſed in pmiſſione dominij nō eſt dubiū ꝙ du
rat actio perſonalis. xxx. an. ergo idem in promiſſione vſufructus. Pre
terea nō debemus recedere a regula, niſi quatenus reperit exceptio, ſed
lex noſter non loquit niſi in vſufr. conſtituto: ergo in hoc tantum recedi
mus a regula, qđ hoc ſit verū, patet ex tex. ibi dū dicit, iugiter retinere ꝙ
habent. ⁊ ibi dū dicit, ꝙ ſemel poſſeſſum eſt. Item apparet ex verbo vē-
dicarēt. iſte paſſus eſt ſubtilis, nā ſi ſecundum glo. actio primitiua durat
poſt traditionem, ⁊ preſcribitur ei longo tēpore, re tradita, ⁊ debita agni
tionem intercedēte: ergo multo fortius, vel ſaltem pari ratione, re tradi
ta eſt dicendū idem: quia eadem eſt ſubſtātia actionis cui preſcribitur.
Sed ſi nos diceremus qđ eſſet actio noua cui preſcribitur: tunc eſſet di-
cendū ꝙ primitiua actio vſufructu non tradito tolleret niſi longiſſimo
tempore. Et ſi ſubtiliter conſideras, Jaco. de rauen. contradicit hic ſibi
ipſi. nam dicit iſtam legem non loqui in actione primitiua, ⁊ tandem di-
cit actioni primitiue preſcribi longo tēpore, ꝙ non poteſt dicere niſi per
7 hanc. l. ⁊ ex hoc apparet qualiter ſubīpſi contrariatur. ¶ † Quero [b] hic
b nunquid per bannum perdatur vſufructus. Breuiter aut inducit me-
diam, vel maximam capitis diminutionem: vt quia quis bannitur bo-
nis ademptis ab illo qui habet ius deportandi: tūc ſine dubio vſufru-
ctus perdit: vt. l. fi. j. de ſenten. paſ. ⁊ hic. Si autem non inducit mediam
vel maximam capitis diminutionem: tunc vſufructus non finitur. ⁊ ſu
per hoc vide inſti. quib. mod. ius patr. pote. ſol. §. relegati. ⁊ per Cy. in. l.
i. j. de here. inſtitu. Mar. ſil. dixit ꝙ licet finiatur vſufru. tamen banni-
to debentur alimēta pro eo: vt. l. legatum. de cap. dimi. quod non credo
verum: quia alimenta que in inſtitutione vſufructus ſunt (vt ita dixe-
8 rim) ſunt alimēta cauſalia, non formalia. ⁊ ideo extincto vſufructu, pror
ſus expirant per text. noſtrum. ¶ † Quero. iſta. l. loquitur qualiter pre-
ſcribatur contra vſumfructū, ſed qualiter preſcribetur ipſe vſufructus:
dicit Jac. de rauē. quod quia non habet cauſam continuam, requiritur
tempus cuius contrarij memoria non exiſtit, qđ
fatuum eſt dicere: quia nemo tanto tempore vi-
uit vnde nemo vnquā preſcriberet vſumfructū.
Preterea naturalis poſſeſſio vſufructuarij eſt cō
tinua: ergo ſufficit longum tempus, aſſiſtente ti-
tulo ⁊ bona fide. Preterea eſt expreſſum: vt. l. fin.
j. de preſcrip. long. tempo. non obſt. l. ſeruitutes.
ff. de ſerui. quia loquitur in ſeruitutibus prediali-
bus, non in perſonalibus. ratio differētie eſt: quia
in predialibus diſcontinuus eſt vſus. ⁊ preterea
quaſi poſſeſſio eſt diſcontinua naturalis que pre-
dio coheret: ⁊ ideo ſecundum regulas iuris nullo
tempore preſcriberetur: quia ſemper naturaliter
interrumpitur. Preterea diſpoſitum eſt a iure ꝙ
preſcribatur quadam irregulari preſcriptione, ſci-
licet temporis cuius contrarij memoria non exi-
ſtit, que preſcriptio habet pro veritate: vt. ff. de
aqua quoti. l. hoc iure. §. ductus aque. ⁊ facit qđ
not. j. tit. ſ. l. j. ⁊ hoc tenet Pet.

a ¶ Cōtrariā. Iſtā ſniām tenet Pau. de ca. in. l. ſtipulatio iſta. §. ſi qs ita. ff. de ver. ob. per. l. ſi partem. in princ. ff. quemadmo. ſer. amit. ⁊ per Pau. de ca. in. l. ij. in pn. ff. de verbo. oblig.

1 ☞ Vſufructus aquiſitus patri per filium, vel
domino per ſeruum, non amittitur capitis dimi-
nutione filij, vel morte ſerui. que ratio ſit, vide.
2 Opponit, quod patri non queratur vſufructus
per filium. 3. 4.
5 Deinde concludit ibi, conclude ergo.
6 Medio deſtructo, per quod procedit acquiſitio
non tamen extinguitur acquiſitio.
7 Alias oppoſitiones ponit nume. 8. 9. que ſunt
ſatis difficiles, ſed labor improbus omnia vincit.
10 Cynus doctor antiquus fuit examinatus ſuper
hac. l.

¶ Lex decimaſeptima

Ex libris. ¶ Vſufructus filiofami. vel ſer-
uo alieno relictū, acquirit patri ⁊ do
mino: ⁊ licet filius vel ſeruus moriantur,
vel ſtatum mutent: reſidet nihilominus pe-
nes patreʒ ⁊ dominum, ſed patre mortuo, vel me
diam, ſeu maximam capitis dimi. paſſo, vſufru-
ctus redit ad filiū, a quo habuit originē, ad quem
teſtator preſumit habuiſſe cōtemplationē. h. d. ⁊
eſt de quinquaginta deciſionibus. ⁊ lex ſuperior.
1 ¶ † Quero, que eſt ratio partis huius. l. ꝙ mor-
te filij, vel ſerui, vel emācipatiōe, vel manumiſſio
ne, vel ſerui alienatione, nō finit vſufructus pa-
tris, vel dñi: Rñ. q2 licet iſte vſufru. ſumpſerit a
filio originē, vel ex perſona ſerui: tñ tunc reperitur
radicatꝰ in perſona patris, vel dñi: ⁊ ideo donec
pater ⁊ dñs eſt in ſuo ſtatu: iſte vſufructus durat
penes eos: lʒ em̄ principiū acquiſitionis cōcernat
filium ⁊ ſeruū: tñ pceſſus durationis in ipſo pa-
tre ⁊ dño reperit. iſta eſt ratio tex. ſ. eo. l. inter an-
tiquā. in fi. ibi queadmodū ab initio fixus eſt: ita
⁊ conſeruet. per quem tex. apparet qđ in ipſo pa-
tre ⁊ domino reſidet vſufructus formalis: non
mera cōmoditas: quia tunc finiretur morte filij ⁊
ſerui: vt. l. neceſſario. §. fi. de peri. ⁊ cōmo. rei ven.
quid eſt ergo qđ in prima parte huius. leg. facit
vſumfructum permanere penes patrem ⁊ domi-
num: Ex predictis apparet ꝙ eſt ratio patrie
et dominice poteſtatis, ex quarum vigore patri
⁊ domino queſitus eſt vſufructus formalis.
¶ Sed que eſt ratio, quare mortuo patre ſuper-
ſtite filio, redit ad filium: Rñ. q2 penes filium re-
perit vſufructus formalis, etiaʒ viuo patre. ⁊ eſt
viuus ⁊ idem vſufructus numero in filio ⁊ patre.
tñ viuo patre iſte vſufructus reſidet in filio ha-
bitu: mortuo patre reſidet habitu ⁊ actu. nec eſt
nouum quod idem ius reperiatur inſolidum in
patre ⁊ in filio: aliter tamen in vno quam in alio.
⁊ hoc reperitur in dote, cuius actio eſt cōis pa-
tris ⁊ filie: ⁊ ex vno conſolidatur in altero: vt. j. de
rei vxoria. actio. l. j. §. videamus. ſed q̄ eſt ratio ꝙ
vſufructus non ex toto ſeparatur a filio, ⁊ vadit
ad patrem: Reſpon. ratio eſt teſtatoria cōtēpla-
tio, quo voluit filium eſſe vſufructuariū. hoc dicit
2 hec lex. ¶ † Or aduertatis ad altiora, ⁊ venia-

b ¶ Quero. ex hoc limitaqđ no. Bar. l. l. ſi poſtulauerit. ff. de adul. ⁊ in. l. ſi finita. §. ſi de vecti galibus. ff. de dā. infec. vcʒ qđ publicatis bōis patris, publicat vſufructus qui habetur in bonis filij: q2 illud verū, ſi patiat capitis diminutionem, per quā vſufructus perdat. nā iterdū publicatis bonis, integer ſtatꝰ manet. l. forma. j. de iure fiſci. li. x. quid de ex bānitis vide Bar. in. l. j. j. de here. inſti.

mus ad oppo. Extra oppo. ⁊ videt ꝙ patri vſuſ-
fructus non acquirat: ⁊ iſta ↄppoſitio eſt ꝯ prin-
cipiū acquiſitionis. demū opponã ꝙ ex perſona
filij finiat: ⁊ iſta oppoſitio erit contra ꝓceſſum du-
rationis: poſtea opponã. ꝙ ad filiuʒ non reuerta-
tur. ⁊ iſta oppoſitio eſt ꝯ id qđ hic dr̃, ꝙ de patre
reuertet in filiū patre mortuo. Redeo ad primum
⁊ quod patri non acquirat: ſic ꝓbo. vſuſfructus eſt
ſeruitus inſeparabilis a perſona: vt. ff. de noua. l.
ſi vſufru. ff. de iure do. ſi vſuſfru. ff. ſolu. mat. l. vſu-
fru. ſʒ iura inſeparabilia a perſona nõ acquirunt
per filiū patri, vt. ff. de mino. l. deniqꝫ. §. ſi qd filio.
ergo de primo ad vltimū cõcludendo per filium
patri vſuſfructus formalis queri non põt Prete-
rea eſt impoſſibile quod ſi vſuſfructus diſgredi-
tur de vna perſona ad aliam, quod ſit vnus vſuſ-
fructus numero: vt. ff. de verbo. oblig. l. ſtipulatio
iſta. §. ſi quis ita ſtipulatus. nã mutata perſona,
neceſſario vſuſfructus nouus videt ⁊ in tali muta-
tione ad proprietatē reuertit: vt inſti. de vſufruc.
3 §. finitur. ¶ † Glo. ſignat cõtrariū. ⁊ eius difficul-
tatem non declarat. ſʒ tu. quedam ſunt que cohe-
rent perſone ex qualitate coherente perſone: vt
militia: ⁊ tunc eſt verum ꝙ iſta non tranſeant ad
patrem. ⁊ ita loquit lex ꝯria, ſed ſunt quedaʒ que
coherent perſone ex nature rei: ⁊ tunc refert, aut
conſiſtunt in faciendo: ⁊ idē. j. de cadu. tol. l. j. §. ne
aūt. ⁊ ff. de verb. obli. l. ſi ſtipulatus fuerim illud
aut illud qđ ego voluero. nam voluntas facti eſt,
⁊ perſone coheret, aut cõſiſtit in iure, nõ in facto,
vt vſufructus: ⁊ ſic acquirit patri et dño: vt hic
⁊ ff. de ſtipu. ſeruo. l. vſufruc. alij dicūt, ꝙ iſta iura
inſeparabilia a perſona ex diſpoſitione legali non
ſeparant quo ad titulū, ſʒ extendunt quo ad com-
modū ⁊ effectū: vnde iſta eſt potius extenſio que
ſit ex natura qualitatis ꝑſone inherētis, ꝙ ſit ſe-
paratio ⁊ diſgreſſio, puta de vna perſona in alte-
4 raʒ. ⁊ vtraqꝫ ſolutio eſt vera. ¶ † Secūdo oppo.
hic dicit ꝙ filio emãcipato reſidet ius penes pa-
trem, cõtra imo reddit ad ipſuʒ filiū. ff. de iniur. l.
ſed ſi. §. ſi. Sol. ibi in iure in quo pater erat mini-
ſter filij, hic vero loquit in iure appropriato pa-
tri, ⁊ ſic non obſtat. ¶ Tertio opp. dr hic ꝙ mor-
te filij ⁊ ſerui nõ finitur vſuſfructus: lege aperte
cauetur contrariū: qꝛ vſqꝫ ad tempus mortis ipſo-
rū habet ratio vſuſfructus, ⁊ nõ poſt. vnde videt
obſtare. ff. de vſufruc. l. qui vſumfructū aree. §. ſi.
Sol. ille. §. corrigit per hãc. l. ⁊ hec vera. vel ſolue
diuinãdo, ꝙ ibi vſufructus erat relictus preciſe
cõtemplatione ſerui: lex vero noſtra loquit in ca-
ſu dubij. ⁊ hec eſt vera opinio in ſe. ¶ Sed vlte-
rius oppo. ꝙ vſufructus iſte morte patris finia-
tur: vt. ff. de donatio. cauſa mortis. l. ſi filio. §. alio-
quin. Sol. hec. l. intelligitur ſecundum illam. aut
enim filius eſt appoſitus vt miniſter: et hoc con-
ſtat tunc mortuo patre finitur: vt ibi aut eſt op-
poſita perſona filij, vt in eo conſeruetur ⁊ funde-
tur titulus, ⁊ tituli effectus: ⁊ tunc morte filij fini-
tur. et' h. d. illa. l. nec mirum. quia non inſpicitur
perſona que debet miniſterium: vt. ff. de donat. l.
ſupplicius aut dubitatur: et tunc in dubio loqui-
5 tur. l. noſtra: et ſic non obſtat. ¶ Conclude er-
go diſtinguendo: quia aut certum eſt quod filij
vel ſerui contemplatione fuerit relictus vſuſfru-
ctus: ⁊ tunc eorum morte finitur. aut eſt certum
quod contemplatione patris vel domini tantum
fuerit relictus: tunc eorum morte finitur. aut eſt
dubium tunc in dubio capietur quedam media
via vt moriente filio vel ſeruo, non pereat. Item
nec moriēte patre, ſed moriente domino ſic: quia
in ſeruo non poteſt fundari vſuſfructus, et ita re-
colligit Iacob. but. hanc materiam. ſ. eod. l. inter
6 antiquam. ¶ † Ex predictis apparet ꝙ deſtru-
cto medio per quod procedit acquiſitio non ta-
men extinguitur acquiſitio. facit. ff. de ſerui. vrb.
predi. l. tria predia. ¶ Sed contra iſtud oppo. et
videtur ꝙ non poſſit dubitari cuius contempla-
tione. nam aut eſt facta mentio patris vel domi-
ni: et ex hoc apparet qđ contemplatione patris,
vel domini aut non eſt facta mentio: et ex hoc ap-

a ¶ Que vſuſfructꝰ appellatione cõtinet. omnis em̄ rei commoditas atqꝫ vtilitas vſuſfructꝰ appellatione venit vt. l. vſuſfructꝰ. vt. l. Itē ſi fun. ff. de vſu fr. ⁊ idē Cy. tradit. ſ. in Rubr. vnde vſufructuariꝰ dicitur q vſumfructuʒ quiſmodo, hʒ. l. ſi ita. Xſi. eaqꝫ oia. de vſu ⁊ habit. vel etiã dominiū vtile vt emphyteota. et que ꝑ ſimiles: vt ꝑ Pau. de ca. in. l. i. ff. ad trebel. philip. Deci.

paret ꝙ contemplatione filij vel ſerui, vnde impoſſibile eſt cauſam me-
diam inuenire inter ipſa extrema: vt. ff. de conditio. ⁊ demonſt. l. filio. et
j. de iure delib. l. cum aliquis. Reſpon. quandoqꝫ perſona patris et do-
mini inſeritur per modum demonſtrationis, quandoqꝫ per modum con-
templationis: quandoqꝫ dubitetur. Primo caſu preſumptio adapta-
tur ad filium ⁊ ſeruum. Secundo caſu ad patrem et dominum. Tertio
ad vtrunqꝫ. ſcilicet ad filium ⁊ ſeruum per prius et ad dominum et pa-
trem per poſterius: vt hic. ¶ Vel dic. aut in diſpoſitione fit mentio po-
teſtatis, aut nõ. primo caſu preſumitur contemplatione eius qui habet
in poteſtate. ſecundo caſu aut affectio naturalis vel merita precedentia
concernunt perſonam filij vel ſerui: tunc videtur eorum contemplatione
relictum. Si vero concernunt perſonam patris, vel domini: tunc videt
relictum contemplatione patris, vel domini. ff. de vulga. ſubſti. l. ſed ſi
plures. §. in arrogato. ⁊ ff. pro ſocio. l. ſocius qui in eo. §. ſi. Si autem hoc
non apparet: referret: aut diſponens ſciebat de patria vel dominica pote-
ſtate: ⁊ tunc habet locum lex noſtra. Aut ignorabat: tunc preſumit quod
contemplatione perſone cui principaliter titulum aſcribit: vt. ff. de ſtipu-
la. ſeruo. l. ſi ſeruus communis ita. ⁊. ff. de vſu ⁊ habi. l. plenum. §. equitij.
7 ⁊ iſta verba ſunt no. ¶ † Alterius opp. contra predicta, ꝙ ſola perſona
patris ſpectetur: vt. ff. de vſu ⁊ ha. l. plenum. §. ſi vſus, ſecūdo reſpõ. So-
lu. illa. l. non contradicit, ſed aliud dicit. nam ibi dicitur ꝙ ſi vſus eſt le-
gatꝰ filio: pater poteſt vti. ⁊ loquitur ibi patre viuente ſed tamen ex per-
ſona patris non extenditur ad alium ad quem extenderetur ſi oriretur
ex perſona patris: vt. ff. de ver. obl. l. ſi ſtipulatus fuerim per te non fieri
quominus ratio eſt: qꝛ facilıꝰ extenditur illud ꝙ eſt principale, quã fiat
extenſio extenſionis. ¶ Or modo veniūt due oppoſitiones fortiſſime.
Et prima talis eſt. l. noſtra nõ poteſt loqui ī vſufructu caſtrēſi vel loqui:
quia ille nullo modo acquirit patri: vt. ſ. l. corruptionē. §. ſed neque per
omnem. Itē non poteſt loqui in vſufructu profectitio: quia vt dictū eſt
periret ex perſona patris. ſequitur ergo de neceſſitate quod loquatur in
8 vſufructu aduentitio. ¶ † Tunc ſic opp. In vſufructu reperitur dñiū
vſufructus: vt. ff. ſi vſuſfr. peta. l. qui vſufructu. ⁊ dixi. ſ. eod. in rub. Sed
ita eſt ꝙ dominiū aduentitiorum reſidet penes filium: ergo dñiū vſufru-
ctus legati reſidet penes filiū, ex hoc neceſſario ſequitur ꝙ morte filij fi-
niatur. Item neceſſario ſequitur ꝙ patri nõ acquiratur vſuſfructus for-
a malis, ſed mera [a] commoditas: alioquin acquireret ſeruitus ſeruitutis,
quod eſt impoſſibile: vt. l. j. de vſufru. leg. Solu. alijs omiſſis quandoqꝫ
filio legatur nuda proprietas: tunc patri nil acquiritur. quandoqꝫ plena
proprietas tunc filio acquiritur proprietas patri vſuſfructꝰ formalis ex
diſpoſitione legali: vt. j. de bonis que libe. l. cum oportet. ⁊ l. fin. quan-
doqꝫ filio relinquitur merus vſuſfructus formalis: tunc in iſto vſufru-
ctu ſeruatur hec. l. nam in eodem vſufru. numero concurrunt pater et fi-
lius ſcilicet filius quo ad titulum, pater quo ad effectū, qui durat in pa-
tre eo viuente in integro ſtatu: poſtea reuertitur ad ſuã originē id eſt ad
filium nec conſolidatur proprietati: quia filius qui eſt in medio et ha-
bet titulum vſufructuarij impedit conſolidari ⁊ in hoc conſiſtit ſubti-
9 litas huius. l. ¶ † Oppo. vlti. quod filio emancipato nõ remaneat apud
patrem niſi dimidia pars vſuſfructus: vt. ff. de bonis que lib. l. cum opor-
tet. §. cum autem coſtantiniana. glo. ſe inuoluit. Sed tu dic quod ibi lo-
quitur in vſufruc. conſtituto patri a lege que ſumpſit originem in perſo-
na patris quando filio erat relicta plena proprietas. hic vero loquitur
vſufructu qui competit patri ex preſumpta voluntate diſponentis: ⁊ ſic
non obſtat. ratio huiꝰ differentie eſt: quia cum in. l. contraria filius ſit p-
prietarius, reddit de facili vſuſfructus ad ipſuʒ, retenta patri quadã par-
te in premium emencipationis. hic vero penes filium non erat proprie-
tas dominij. Item caſus emergens non reſoluit tacitum contemplatio-
nis reſpectum. ⁊ ideo ſtat hic fundamentum ⁊ ratio acquiſitionis pri-
10 mitiue. Et de hoc deo gratias: quia hoc ſufficit in eternum. ¶ † Cy. in
in materia iſtius. l. fuit examinatus, ⁊ multum ſe commendat. ſed de-
ſcit illud quod dicit. ſi in effectu hoc tangit verum eſt qđ Bar. dicit hic
ꝙ quandoqꝫ fit mentio patris ⁊ patrie poteſtatis: ⁊ tunc in dubio vide-
tur relictum patris contemplatione: vt. l. filio. de condi. ⁊ demon. niſi ex-
preſſe eſſet relictum in tempus exiſtentie ſui iuris: vt. l. mulier. in prin. ff.
ad treb. j. de inſti. ⁊ ſubſti. l. ſi mater. ⁊ de inoffi. teſta. l. filius matri. Bar.
vel niſi aliud appareat de voluntate teſtantis: vt no. ff. ad treb. l. lucius.
§. tres heredes. ff. de here. inſti. l. quidã cum filium facit extra de teſta. c.
requiſiti. Bald. ¶ Si vero fit mentio patris tantū, ⁊ nõ patrie ptãtis:
tunc aut illud quod relinquitur, eſt tale qđ nõ põt queri filio, vel ex quo
nil põt queri filio: ⁊ tunc in dubio videt relictū cõtemplatiõe patris. ar.
j. l. j. §. ſi ſeruus. de ſtip. ſer. ⁊ l. verum. §. ſi cõi ſeruo. ff. ꝓ ſoc. ⁊. j. de iur. de-
lib. l. cū aliqs. ⁊ de ſerui. leg. l. ⁊ ſi maxime. ⁊. ff. de leg. ij. l. debitor. §. ſeruo.
Si vero filio põt queri, tūc in dubio videt relictū filij cõtemplatione: vt
hac. l. in fi. ⁊ perſona patris videtur adiecta ad demõſtrationē filij vt. l.
his verbis. §. fi. ff. de here. inſti. Si vero eſt dubiū vtrum filio põt queri,
vel non, ſed pendet ex futuro euentu: tunc ille futurus euētꝰ declarat pe-
nes quē remaneat. nã donec nõ põt remanere penes filiū, pertinet ad pa-
trem: ⁊ donec nõ põt remanere penes patrē, reddit ad filiū: vt hic ſm bal.
vnicuiqꝫ ergo tm̄ acquirit, quãtū ius permittit, vt. ff. de ſtipu. ſer. l. ſi ſer-
uus cõis meuꝫ ⁊ caſtrēſis peculij. §. vlti, ſʒ hec theorica in caſu emãcipa-
tionis filij non procedit: qꝛ tunc rõ iuris patit ꝙ ad filiū reuertat: ⁊ tñ nõ
reuertit

reuertitur. Et ideo iſta lex eſt fundata in ratione, vt. ſ. dixi.

¶ De ſeruitutibus, ⁊ aqua. Rub.

¶ In gl. rubrice dixit. ſ. de ſeruitutibus perſonalibus, ſequebatur videre de realibus, ſeu predialibus: ⁊ ideo hic ponit de ſeruitutibus: ⁊ quia in aqua. ſ. in ſeruitute aque, quedam ſunt ſpecialia: ideo ſpecialiter ſubdit, ⁊ aqua, ſicut in diuina ſcriptura: Dicite diſcipulis eius, ⁊ Petro. q2 quedã ſingularitates in Petro. Uenio ad nigrum. Bal

1 ¶ Inquietatus ſuper ſeruitute preſcripta, qualiter agere poteſt. 3. 11.
2 Seruitutum conſeruandum ratio que ſit.
4 Seruitus vt preſcribi poſſit quid ſit neceſſe.
5 Iura incorporalia licet proprie non poſſideantur: tamen quaſi poſſidentur, ⁊ ſic preſcribi poſſunt.
6 Ex qua poſſeſſione procedat preſcriptio ſeruitutum. 7.
8 Prohibitio, an ſufficiat ad acquirendam quaſi poſſeſſionem ſeruitutis.
9 Non oĩs actus preſumitur fieri iure ſeruitutis.
10 Molens in aliquo molendino per longum tempus, an poſſit compelli vt in poſterum ibi molat.
12 Bona fides an requiratur in preſcribenda libertate contra ſeruitutem.
13 Mala fides an noceat preſcribenti, vbi non requiritur actus preſcribẽtis.
14 Poſſidẽs precario a quodam tertio, an iſtud precariũ obſtet pſcriptiõi.
15 Patientia eius qui vi, aut clam, vel precario poſſidet, non tribuit alteri ius ſeruitutis preſcribende.
16 Patientia cum longi temporis caſu, an plus operetur quam verum pactum, ⁊ verus conſenſus
17 Bona fides, qualiter probatur in preſcriptionibus ſeruitutum.
18 Poſſeſſio ſeruitutum eſt contra naturam agrorum, ⁊ quare hoc.
19 Preſcriptio, conſuetudo, ⁊ pactum an equiparentur, ⁊ in quibus.
20 Unus ſi intentat negatoriam, alter poteſt intentare confeſſoriam, ⁊ quid hoc ſit dicere.

¶ Lex prima.

SI quas actiones. ¶ Iſta eſt not. l. ⁊ hʒ tres lect. Et ſm primã lec. hoc intẽdit. Seruitus q̃ hʒ cãm cõtinuaʒ acquirit ſpatio lõgi temporis, ſi preſcribens fuerit bone fidei. h. d. Bar. ⁊ ſm iſtã lec. tria facit. primo ponit dictũ principale. ſecundo ponit aliud dictum qḋ venit per modum rationis. tertio limitando declarat qḋ dixerat. Secunda ibi is qui. tertia ibi, modo ſi is.
1 ¶ † No. ſm iſtã primã lec. ꝙ ille qui inquietatur in ſeruitute preſcripta: puta in ſeruitute altius nõ tollendi, põt cõtra inquietãtẽ agere ſuis actionibus. ſ. petitorio ⁊ poſſeſſorio. petitorium eſt confeſſoria poſſeſſoriũ eſt interdictũ. vt. ff. ſi ſer. vendi. l. ſicuti. §. ariſto. ⁊ ff. vti
2 poſſi. l. ſi. ¶ † Secundo no. ꝙ ſuper iſtis actionibus dʒ procedi more ſo-
a lito. ſ. libello[a] oblato, ⁊ ordine iudiciorum ſeruato. hic adde qḋ habes. ff.
3 de no. op. nun. l. ſi prius. ⁊. ff. de aqua quoti. ⁊ eſti. l. pe. ¶ † Tertio no. in ver. is qui iudex erit ratione quare ille qui preſcripſit ſeruitutem, agere põt, nã iſta eſt ratio: q2 cõſuetudo. ſ. preſcriptio hʒ vim cõtract9 ⁊ tradi-
b tionis, ⁊ vim veritatis. vnde no. hic ꝙ preſcriptio[b] vocatur cõſuetudo. Itẽ
4 no. hic ꝙ ꝯſuetudo equipollet veritati. ¶ † Ultimo no. hic qḋ ad preſcribendã ſeruiturẽ eſt neceſſe ꝙ ille q preſcribit, nõ ſit in eius quaſi poſſeſſione, vi, clam, vel precario, ſed bona fide intendens vti iure ſuo. concordat. ff. quẽad. ſer. amit. l. ſi. ⁊. ff. de iti. actuq3 priua. l. vlti. ⁊ ſm iſtã lec. expone tex. dũ dicit ſi is qui pulſat. ſ. ſi tu qui preſcripſiſti ſeruitutem, pulſaris. ſ. inquietaris per extructionẽ edificij cõtra veterem formã, nec vi, nec clam, nec precario poſſediſti. huic lec. nihil ob. niſi impropria expoſitio litere.
5 ¶ † Nihilominus volo opponere pro euidẽtiori intellectu. nã iſta lex preſupponit ꝙ ſeruitutes poſſint preſcribi. Cõtra. ſeruitutes ſunt iura incorporalia, vt inſti. de re. corp. ⁊ incorp. poſt pn. Sʒ incorporalia: nõ poſſidentur, vt. ff. de acqui. re. do. l. ſeruus. §. incorporales. ergo nõ pſcribitur, vt in. c. ſine poſſeſſiõe. de reg. iu. li. vj. Rñ. incorporalia q̃ corporibus inſunt, ſeu in herẽt, lʒ ꝓprie nõ poſſideantur: tñ quaſi poſſidentur, vt. ff. de ſer. vrb. predi. l. ſi edes mee. §. ſi. q̃ quaſi poſſeſſio idẽ operatur ꝙ vera poſſeſſio in preſcriptiõe rerũ incorporaliũ, vt no. ff. ſi ſeruit vẽdi. l. ſi quis diuturno. ⁊. l. j. in
6 ſi. ff. de aqua plu. arcẽ. ¶ † Iuxta hoc dubitatur ex qua quaſi poſſeſſione[c]
c procedit preſcriptio incorporaliũ, vtrũ ex quaſi naturali, an ex quaſi ciuili an ex vtraq3 ſimul iũcta: Iſtã. q. mouet Ia. bu. inſti. de ac. §. eque. ⁊ vꝫ in ſeruitutibus preſcribẽdis magis attẽdi poſſeſſio quaſi naturalis. nam lʒ quaſi ciuilis ſit cõtinua, ſi quaſi naturalis ẽ diſcõtinua, nõ preſcribuntur, niſi tãto tpe cuius cõtrariũ memoria nõ exiſtit, vt. ff. de aqua quo. l. hoc iure. §. duct9 aq̃. Et ecõtra ſi ciuilis nulla ſit, ⁊ naturalis ſit cõtinua puta q2 aqua per ſe fluat, videtur perfici pſcriptio ex curſu lõgi tpis. arg. ff. quẽad. ſerui. amit. l. qui fundum. Potentior ergo vĩ ſola quaſi naturalis poſſeſſio in iſtis iuribus infra dñiũ pſcribẽtis, ⁊ illius poſſeſſiõis defect9 plurimũ operatur in eis admittẽdis, vt. ff. de ſer. ruſtic. pdi. l. ⁊ Attilicinus
7 ⁊. ff. de vſucap. l. ſequitur. §. ſi viam. ¶ † Scḋo ope. ad idẽ, vbi nõ eſt poſſeſſio, nec qua poſſeſſio, ibi impoſſibile eſt ꝙ ſit preſcriptio, ſed ſi ego teneo domũ meã altã, ⁊ tu tenes domũ tuã depreſſam: per hoc ergo nunq̃ ſum in quaſi poſſeſſione alicuius iuris in domo tua ergo preſcribere nõ poſſum. Reſpon. gl. tacite huic oppoſitioni, qḋ verum eſt ꝙ ego nõ ſum in quaſi poſſeſſiõe per hoc ſolũ ꝙ dom9 mea ſit altior tua depreſſior: ſed ſi te volẽte altius leuare, iure ſeruitutis ꝓhibeo ⁊ tu ꝓhibitioni acquieſcẽs, nõ edificas: per hos actus cõſtituor in quaſi poſſeſſione, ⁊ ex tũc incipio pſcribere. ita dicit gl. ⁊ bene. ¶ Sed q̃ eſt ratio ꝙ ante nõ ſuʒ in quaſi poſſeſſione: Rñ. q2 requiritur factũ hominis ad illã quaſi poſſeſſione ordinatũ. ſed anteq3 te ꝓhibeã: nullũ interuenit factũ meũ: ergo nulla eſt ibi quaſi poſſeſſio: nam vt ait Inn. extra de reſti. ſpoc. c. literis. poſſeſſio iuriũ incorporaliũ fere eodẽ modo acquiritur, ſicut corporaliũ. ſ. corpore ⁊ aĩo, vel facto ⁊ animo: vt
8 ff. de vſufr. l. iij. i pri. ¶ † Tertio opp. ⁊ videtur ꝙ nõ ſufficit ſola ꝓhibitio ad acquirẽdũ iſtam quaſi poſſeſſionẽ: ſed requiratur curſus. xxx. dierũ: vt. l. j. §. j. de itine. actuq3 pri. So. quedaʒ ſunt ſeruitutes negatiue. ſ. que ꝯſiſtunt in ꝓhibendo: vt ſeruitus alti9 nõ tolendi. ⁊ in iſtis acquiritur quaſi poſſeſſio per ꝓhibitionẽ, vt hic: q2 talis eſt natura harũ ſeruitutũ qḋ cõſiſtat in actu, ⁊ in iure ꝓhibitiuo Quedã ſũt ſeruitutes affirmatiue, ſiue ꝑmiſſiue: vt qḋ liceat ire, ⁊ agere, ⁊ aquã ducere, ⁊. ſi. Et in his quedam ſunt in quibus põt eſſe vſus per modũ cuiuſdam facultatis: vt ire per fũdum alienũ, ⁊ in hoc cuilibet eſt naturalis facultas donec ꝓhibeatur: vt. l. diuus. de ſerui. ruſti. predio, ⁊ in. l. iij. §. j. de acqui. re. domi. ⁊ tũc nõ acquiritur quaſi poſſeſſio per primũ actũ. ſed requiritur actuũ pluralitas: ⁊ qḋ eo anno ſaltẽ, xxx. diebus, vel. xxx. vicibus: vt. d. l. j. §. j. de itine. actuq3 pri. ¶ Quãdoq3 vſus nõ poteſt eſſe per moduʒ facultatis: vt ſi quis viã facit, vel aque ductũ in fundo tuo ad fundũ ſuũ: ⁊ tunc per primũ actum inducitur quaſi poſſeſſio: vt. l. j. in prin. §. qui aũt ff. de aqua quoti. ⁊ eſti. iſta ſunt verba Per. put refert hic Cy. in. vi. q. ⁊ ſũt verba no. ſm Cy. ⁊. j.
9 recitat Bar. licet nõ alleget Per. ¶ † adde dicit Inn. ꝙ nõ omnis act9 preſumitur fieri iure ſeruitutis. Quidã enim ſũt actus qui plerũque ſiũt iure familiaritatis, ⁊ ex iſtis non inducitur quaſi poſſeſſio ſeruitutis Quidam ſunt actus qui non poſſunt fieri niſi iure ſuo, ⁊ ex iſtis inducitur quaſi poſſeſſio talis iuris. ⁊. h. d. Inno. ꝙ debuit arbitrari diſcretus iudex ex actuũ qualitate, ⁊ ex varijs circũſtãtijs, ⁊ maxime iure approbatis, ⁊ maxime ex actuũ pluralitate, ita no. In. extra de cã poſſ. in gl. que incipit, petẽs reſtitui. in. c. cũ eccle
10 ſia ſutrina. ¶ † Et ex predictis infert Per. ad. q. Iui ad tuũ molendinũ per longiſſimũ tempus: tu vis poſtea me cõpellere quod ibi molẽ: quia intereſt tua propter redditum molẽdini: ego nolo amplius accedere, queritur vtrũ poteris me cogere. dicit Pe. ꝙ nõ: q2 iſta itio fuit per modum facultatis. Item q2 per hoc non es adeptus alicuius iuris quaſi poſſeſſionẽ, nec etiã cadit ſeruitus in libero homine, nec eius quaſi poſſeſſio: nec obligatio inducitur perſonalis per preſcr. vt ff. de act. ⁊ obl. l. obligationũ fere. §. placet. Modo venio ad ſecundã lec. ⁊ ſecundũ hanc, hoc intendit: Libertas ſeruitutis altius nõ tollẽdi, lõgo tempore queritur ab eo qui bona fide fuit in quaſi poſſeſſione libertatis. h. d. ſ. ab illo verſi. is q iudex. infer9. proximũ vero dictũ proprĩſſime ſtat ſecundum lec. antiquorũ. ſm igitur hanc le. iſta lex diuiditur in tres partes: q2 in prima parte loquitur in defendente ſeruitutem, in ſecunda loquitur in defendente libertatẽ ex pſcriptione. in tertia parte declarat quis eſt ille qui poteſt pſcribere libertatẽ. ſecunda ibi, is qui iudex. tertia
11 ibi, modo ſi is. ¶ † Ex hac litera no. ꝙ ille q edificat cõtra ſeruiturẽ, poteſt cõueniri cõpetentib9 remedijs, vt in primo reſpon. niſi preſcripſerit libertatem, vt in ſcḋo reſpon. In qua preſcribẽda eſt opus quaſi preſcriptione libertatis, debito tẽpore cõtinuata, bona fide, vt non vi, nõ clam, nõ precario. h. d. ſecundũ iſtam lecturam. ¶ Cõtra hanc lec. opp. quia text. dicit, vicem ſeruitutis, ⁊ tu exponis, vicẽ libertatis. Sol. expone textum dum dicit vicẽ ſeruitutis. ſ. amiſſe, vel dic ꝙ improprie loquitur: quia quodãmodo libertas vni9, eſt ſeruitus alterius, ſecundũ gl. litera iſta eſt ve

a ¶ Qḋ mos atq3 cõſuetudo in libellis cõcipiendis atque offerendis ſeruari debeat, tradit Specu. in titu. de lib. concep. §. nũc videndum. ver. iij. ⁊ verſi. xxi. ſi ſit de conſuetudine. ver. iuxta. cica prin. ꝙ ipſa quoq3 fori cõſuetudo ius pretoriũ appellatur. ⁊ in his que ad iudicij ordinem pertinent, diligenter eſt ſeruãda. l. ij. C. quemad. teſt. aper ⁊ in hoc habes gl. ſingularem ext. in c. cauſam que. de teſti.

b ¶ Preſcriptio vocatur conſuetudo. neq3 enim adeo diuerſa ſunt, vt non poſſint concurrere quinimo ⁊ ſimul allegantur, vt per eundem Bald. tradit in l. j. pe. col. ver. item queritur. j. de fur. Qualiter autem inter ſe diſtẽt, vide per eundem in. l. fin. de edic. di adr. toll. xv. oppo. Alex. in. l. more. ff. de iuriſd. om. iud. Cy. in. l. ij. j. queſit long. conſuetudo. Bart. eod. titu. l. j Inn. in. c. ſi. de of. archi. Et archidi. xviij. qõ. ij. c. ſi. Et adde vt ſcripſi in l. qui iuriſdictioni ff. de iur. om. iu. cõ licet cõſuetudo fauorabilis ſit, preſcriptio tamen odioſa eſt. ⁊ vide q̃ ibidẽ dico. P. D.

c ¶ Poſſeſſiõe. Ad de Bar. ⁊ doc. in. l. j. ff. de acqui. poſ. ⁊ Al. in. l. nemo. ſ. de acqui. poſ.